

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ATOMLARI İLE
YAKIN İLİŞKİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÇOCUKLUK
DENEYİMLERİNİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ
Seval SEVEN

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

HAZİRAN, 2024

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ
LİSANSÜSTÜ EĞİTİM ENSTİTÜSÜ

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ATOMLARI İLE
YAKIN İLİŞKİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÇOCUKLUK
DENEYİMLERİNİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

YÜKSEK LİSANS TEZİ

Seval SEVEN

(Y2212.037002)

Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı
Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı

Tez Danışmanı: Doç. Dr. Özlem ŞENER

HAZİRAN, 2024

ONAY FORMU

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun 10.06.2024 tarih ve 2024/10 sayılı toplantısında oluşturulan jüri üyeleri önünde, 27.06.2024 tarihinde tez savunma sınavı yapılan Seval Seven'in tezi oy birliği ile kabul kararı verilmiştir.

JURİ

1. Üye (Tez Danışmanı) : Doç. Dr. Özlem Şener
2. Üye : Doç. Dr. Hadiye Küçükkaragöz
3. Üye: Dr. Öğrt. Üyesi İhsan Çağatay Ulus

ONAY

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Yönetim Kurulu'nun tarih ve sayılı kararı

ONUR SÖZÜ

İstanbul Aydın Üniversitesi Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü Tez Yazım Kılavuzuna uygun olarak hazırladığım bu bilimsel araştırmada katılımcılarla ilgili yapılacak veri toplama ve ilgili uygulamalarda etik ilkeleri ihlal etmediğimi,

Yapılan bilimsel araştırmada uygulanmış olan veri toplama aracının/araçlarının seçimi ve kullanımı esnasında fikrî mülkiyet haklarından kaynaklanan etik kuralları ihlal etmediğimi taahhüt ederim (27.06.2024).

Seval SEVEN

ÖNSÖZ

Üniversite öğrencilerinin sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolünü incelemeyi hedeflediğim bu araştırmada yüksek lisansta desteğini hiç esirgemeyen hem bilimsel bakış açısıyla hem kalbi ile örnek aldığım, her türlü kahrımı çeken danışmanım Sayın Doç. Dr. Özlem Şener'e,

Yüksek lisans süresinde vizyonları ve bilimsel çalışma disiplinleri ile örnek aldığım hocalarım Sayın Prof. Dr. Ragıp Özyürek, Prof. Dr. Erkan Işık, Doç. Dr. Mehmet Cihad Ayar ve Dr. Öğretim Üyesi Yeliz Saygın'a,

Tezimin değerlendirmesinde katkı sunan saygıdeğer juri üyelerim Doç. Dr. Hadiye Küçükkaragöz ve Dr. Öğrt. Üyesi İhsan Çağatay Ulus'a

Psikodrama Grup Terapisi ile yolculuğumda her daim yanımda olan, hayata karşı duruşunu ve terapist kimliğini kendime örnek aldığım, liderim Sayın Uzm. Psikolojik Danışman Deniz Altınay'a ve hayatımdaki tüm rollerimde büyüyüp gelişmeme destek veren İstanbul Psikodrama Enstitüsündeki grup arkadaşlarıma,

Hayatımın bu zorlu evresinde beni hep motive eden meslektaşlarım Psikolojik Danışman Elif Gürkan, Psikolojik Danışman Ayşe Rümeyza Kürtünlü, Klinik Psikolog Melek Hafizoğlu ve Uzm. Psikolojik Danışman Betül Hayta'ya,

Bu hayatta hep kızı olmaktan gurur duyduğum canım annem merhum Ayşe Akar ve babam Cevahir Turan Akar'a ve desteklerini hiçbir zaman eksik etmeyen, her daim yanımda olan canım ailem, annem Gönül Seven, babam merhum Hayalettin Seven'e,

Teknik desteğim, akıl hocam, gönlü ve sabrıyla her daim hızır misali imdadıma yetişen, kıymetlim, eşim Timur Seven'e ve son olarak hayat yolculuğunda rol model olabilmek adına uğraş verdiğim, eşlik etmekten gurur duyduğum, her zaman iyi ki dediğim, varlığım, oğlum Doruk Seven'e sonsuz teşekkürler...

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN SOSYAL ATOMLARI İLE YAKIN İLİŞKİLERİ ARASINDAKİ İLİŞKİDE ÇOCUKLUK DENEYİMLERİNİN ARACI ROLÜNÜN İNCELENMESİ

ÖZET

Üniversite öğrencileri ile yapılan araştırmada katılımcıların sosyal atomları ile yakın ilişkileri arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolünün incelenmesi amaçlanmıştır. Araştırmanın örneklemini 401 üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Bu araştırmanın verileri Kişisel Bilgi Formu, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği aracılığı ile toplanmıştır. Verilerin analizinde Pearson ve Spearman korelasyon, bağımsız gruplar t-testi, ANOVA ve Kruskal Wallis analizleri kullanılmıştır. ANOVA ve Kruskal Wallis analizinde anlamlı çıkan puanların ikili karşılaştırmaları için sırasıyla Scheffe ve Pairwise Comparison testlerine bakılmıştır. Aracı rol analizleri için Aracı Değişken Analizi ve Paralel Çoklu Aracı Değişken Analizi uygulanmıştır. Aracı değişken analizi için veri analiz programları kullanılmıştır. Araştırmadan elde edilen sonuçlara göre; Çocukluk Deneyimleri Ölçeği'nin üç alt boyutu olan deneyimleri tehdit edici, boyun eğdirici ve değersizlik alt ölçeği puanlarının üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kaçınan alt boyutu, kaygılı kararsız alt boyutu ve güvenli alt boyutunun sosyal atom ölçeği puanları üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği tespit edilmiştir. Güvenli bağlanan bireylerin sosyal atomlarında anne ve babalarını merkeze yakın konumlandıkları ve akraba ve arkadaşlarına sosyal atomlarında daha fazla yer verdikleri, kaçınan bağlanma stilinde kardeş ve partner sayısının anlamlı farklılıklar gösterdiği tespit edilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Sosyal Atom, Çocukluk Deneyimleri, Olumsuz Çocukluk Deneyimleri, Bağlanma Stilleri

INVESTIGATION OF THE INTERMEDIATE ROLE OF CHILDHOOD EXPERIENCES IN THE RELATIONSHIP BETWEEN UNIVERSITY STUDENTS' SOCIAL ATOM AND CLOSE RELATIONSHIP

ABSTRACT

In the research conducted with university students, it was aimed to examine the mediating role of childhood experiences in the relationship between the social atoms of the participants and their close relationships. The sample of the research consisted of 401 university students. The data of this research were collected through the Personal Information Form, Three Dimensional Attachment Styles Scale, Childhood Experiences Scale and Social Atomic Scale. Pearson and Spearman correlation, independent groups t-test ANOVA and Kruskal Wallis analyzes were used to analyze the data. For pairwise comparisons of the scores that were significant in ANOVA and Kruskal Wallis analysis, Scheffe and Pairwise Comparison tests were used respectively. Mediator Variable Analysis and Parallel Multiple Mediator Variable Analysis were applied for mediator role analyses. Data analysis programs were used for mediator variable analysis. According to the results obtained from the research; it was determined that the three subscales of the Childhood Experiences Scale, namely the threatening, subjugating and worthlessness subscale scores, partially mediate the effect of the three- dimensional attachment styles scale's avoidant subscale, anxious ambivalent subscale and secure subscale on the social atom scale scores. It has been determined that securely attached individuals position their mothers and fathers closer to the center of their social atoms and give more space to their relatives and friends in their social atoms, while the number of siblings and partners in the avoidant attachment style varies significantly.

Keywords: Social Atom, Childhood Experiences, Adverse Childhood Experiences, Attachment Styles

İÇİNDEKİLER

ONUR SÖZÜ	i
ÖNSÖZ.....	ii
ÖZET.....	iii
ABSTRACT	iv
İÇİNDEKİLER	v
ÇİZELGELER LİSTESİ.....	vii
ŞEKİLLER LİSTESİ.....	ix
KISALTMALAR LİSTESİ	x
I. GİRİŞ.....	1
A. Problem.....	1
B. Araştırmanın Amacı.....	3
C. Problem Cümlesi ve Alt Problemler	4
D. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi	5
E. Sayıtlar	7
F. Araştırmanın Sınırlılıkları	7
G. Araştırmanın Tanımları.....	7
II. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ALANYAZIN	8
A. Sosyometri ve Sosyal Atom.....	8
B. Bağlanma Stilleri	10
C. Çocukluk Deneyimleri.....	12
D. Sosyal Atom ile İlgili Alanyazın.....	13
E. Bağlanma Stilleri ile İlgili Alanyazın	14
F. Çocukluk Deneyimleri ile İlgili Alanyazın.....	17

III. YÖNTEM	20
A. Araştırma Modeli.....	20
B. Çalışma Grubu.....	20
C. Veri Toplama Araçları.....	20
1. Kişisel Bilgi Formu	20
2. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği	21
3. Çocukluk Deneyimleri Ölçeği	21
4. Sosyal Atom Ölçeği	22
D. Verilerin Toplanması.....	22
E. Verilerin Analizi.....	23
IV. BULGULAR.....	24
V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER.....	43
A. Tartışma ve Sonuç	43
B. Araştırmacıya Yönelik Öneriler	52
C. Uygulamaya Yönelik Öneriler.....	53
VI. KAYNAKLAR	54
EKLER.....	70
ÖZGEÇMİŞ.....	76

ÇİZELGELER LİSTESİ

Çizelge 1 Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler.....	24
Çizelge 2 Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler	25
Çizelge 3 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi.....	26
Çizelge 4 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi	27
Çizelge 5 Sosyal Atom Ölçeği ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon	28
Çizelge 6 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	30
Çizelge 7 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları.....	31
Çizelge 8 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Değersizlik Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları	32
Çizelge 9 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları	33
Çizelge 10 Cinsiyet Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	34
Çizelge 11 Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi.....	35
Çizelge 12 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Analizi	36

Çizelge 13 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Analizi	37
Çizelge 14 Aile Bütünlüğü Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	38
Çizelge 15 Aile Bütünlüğü Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi	39
Çizelge 16 Partner Sayısı Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi.....	40
Çizelge 17 Partner Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi	41

ŞEKİLLER LİSTESİ

Şekil 1 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model.....	29
Şekil 2 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model.....	31
Şekil 3 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Değersizlik Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model.....	32
Şekil 4 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Toplam Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model.....	33

KISALTMALAR LİSTESİ

ÇDÖ : Çocukluk Deneyimleri Ölçeği

SAÖ : Sosyal Atom Ölçeği

ÜBBSÖ : Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

I. GİRİŞ

A. Problem

İnsanın tüm hayatı dikkate alındığında çevresinde seçme şansının olduğu veya olmadığı birçok insanla yaşadığı gözlemlenebilir. İlişkiler ağı içindeki insanın günlük yaşamı irdelendiğinde sanki çevresinde hep arkadaşları, ailesi, sevgilisi veya eşi hep oradaymış gibi hisseder ve insan uyuma dışındaki günlük yaşantısının üçte ikisini bu yakın ilişkiler ağı içinde geçirir (Reis and Rusbult, 2004).

Henüz bebek iken insanın hayatındaki en temel insanlar bakım veren ebeveynleridir. Çocuk seçemediği bu mikrososyal atom içinde varlığını sürdürmeye başlar (Altnay, 1994). İlk yakın ilişkisini annesiyle kuran bebek annesinin memesini emerken açlığın yarattığı gerilimi giderir ve annesiyle temasın ve konforun hazzını da deneyimleme fırsatını elde eder. Bu yaşantıyla birlikte çocuk hayatının ilerleyen dönemlerinde kullanacağı güvenli başa çıkma mekanizmalarını (McAdams, 1989), işlevselliğini, kendiliğini (Ringer and Brandell, 2012), gelecekte ilişkilerine yön verecek davranış (Bretherton, 1992), duygu, düşünce örüntülerini (Sarısoy, 2016) ve bağlanma stillerini (Dilmaç, Hamarta ve Arslan, 2009) belirler.

Zamanla çocuk diğerleriyle ilişki kurma, başlatma ve sürdürme gereksinimi duyar. İlk aşamada bu ilişkinin sürdürülebilmesi için gereken desteği ebeveynler verirken, bir süre sonra bu sorumluluğu diğerleriyle paylaşarak ve iş birliği içinde yaşamayı öğrenen çocuk ilişkilerini aile, akraba, arkadaş ve toplum düzeyinde genişletmelidir (Edwards, 2002). Çevresi ile yakın ilişki içine girebilme potansiyeline sahip çocuk, ancak bağlanma nesnesi olan ebeveynin varlığını sürekli hissetmesi, kendini duygusal anlamda güvende hissetmesi durumunda çevreyi keşfetmeye yönelir ve ebeveyninden ayrılarak diğerleriyle yakın ilişki kurar duruma gelir (Allen and Land, 1999).

Bir çocuğun en önemli nesnelere olan ona bakım verenleri, anne, baba, anneanne, babaannedir. Yenidoğan organik plasentasından sosyal plasentasına geçiş yapar. Bu yenidoğanın ilk sosyal atomudur ve zamanla bireyselleşme sürecine girer. Sosyal atom bir insanın tanışma hacmidir ve belli bir gelişme sürecine sahiptir. Bir insanın sadece

iş, sevgi veya diğer ilişki dinamikleri içine girmek istemesi ile artık o insan bireyin sosyal atomuna girmiş demektir (Moreno, 1946). Birey kendi sosyometrik ağları içinde geçerli olan bir konumu deneyimler (Hollender, 1974). İnsan diğerlerinden ayrı ve farklı olduğunu hissettiği ölçüde bireydir (Fenichel, 1974). Bireyleşme sürecinde bireyin sosyal atomu genişlemeye ve çeşitlenmeye başlar. Sağlıklı birey mikro sosyal atomu olan anne, baba, çocuk sarmalından sıyrılıp, yavaş yavaş akrabalarını, arkadaşlarını ve öğretmenlerini sosyal atomuna dahil eder (Altınay, 2021).

Bireyin deneyimlediklerinden yola çıkarak oluşturduğu güvenli bağlanmanın sadece yetişkin bağlanması ile ilintili değildir. Güvenli bağlanma aynı zamanda kişinin kendine güveni ve başkaları ile olan yakın ilişkisini de etkiler (Roisman, 2009). Anne ve çocuk arasındaki karşılıklı doyumun sağlaması duygusal açıdan güvenli bir ilişki oluşturması için kaynaklık ederek güvenli bağlanma için temel oluşturur (Feeney and Collins, 2001).

Bağlanma başka bir değişle çocuğun kendini yanında güvende hissettiği duygusal yakınına kendini bırakabilmesidir (Güneş, 2017). Kendini bir başkasına bırakabilenler güvenli bağlanma sağlayabilirler. Çocuk yaşamının ilk aylarında kendini annesinin bir devamı, uzantısı gibi görür. Annesini her an yanında isteyen çocuk, annesinin gözden kaybolması ile kaygılanır ve ağlamaya başlar. Korkan çocuk yalnızlık duygusu ile tanışır. Çocuğun bu tepkilerini aşırı bulan anneler bu tepkilere anlam veremez ve çocuğun bu kadar kuvvetli bağlanmasını anormal bir davranış olarak niteler. Anormal bir davranış olarak nitelenen bu kuvvetli bağlanma anneyi korkutur ve çekimser davranmasına sebep olur. Çocuğun kendisine bağlanmaktan çok bağımlı olacağından endişelenir. Halbuki bebek annesine gönlünce, herhangi bir engelle takılmadan yeterince ulaştığında güvenli bağlanma gerçekleşir ve zamanı geldiğinde de ayrılma, bireyselleşme süreci başlar.

Bir çocuğun annesine bağlı olması ve bağımlı olması birbirinden farklı olgulardır. Bireyin kişisel ilişkilerinde bağımlı olması çok da hoş görülen bir davranış olmamakla birlikte, kişi için oldukça küçük düşürücü de olabilir. Fakat güvenli bağlanmanın olduğu aileler, birbirlerine göstermiş oldukları bağdan ötürü toplum tarafından takdir edilmektedir. Diğer bir bakış açısında da kişinin ilişkiden kopuk yaşıyor olması da yine bağımlılık gibi toplum tarafından hoş görülmeleyen bir durumdur. Bireyin kişisel ilişkilerinde yaşadığı bağımlılık, geride kalma veyahut kaçma durumu iken, bağ kurmak bir ihtiyaç olarak öne çıkmaktadır (Bowly, 2013).

Herhangi bir dışlanma durumunda meydana gelen acı ile beyinde fiziksel acıyla oluşan etki karşılaştırıldığında her iki acının da beyinde aynı bölgeleri etkilediği görülmüştür (Eagleman, 2015). Çocukluk döneminde yaşanan travmatik deneyimler ise bireylerin doğal gelişimlerine önemli ölçüde etki ederler. Bireylerin kendini güvende hissedebilmesi, kendini güvenle bir gruba ait hissetmesi, bunlara bağlı olarak zihinsel durumları, hayal güçleri, bağımsızlık duyguları önemli ölçülerde erken dönemdeki çocukluk deneyimlerinden etkilenmektedir (Ringer and Brandell, 2012).

Olumsuz çocukluk deneyimleri nesiller arası bir miras olarak bireyin kendisinden önce gelen birçok nesilden kaynak alarak bireyin ihmal, kötü muamele ve olumsuz yaşantı kalıplarıyla bir yaşam sürmesine neden olabilmektedir (Nakazawa, 2022).

Bireyin erken dönemdeki yaşantılarının hem kendisi hem de öteki hakkındaki zihinsel temsillerinin oluşmasındaki etki, bireyin erken dönemdeki annesi ile kurduğu ilişki yetişkinlikte kurduğu ilişkilerini de önemli derecede etkileyecektir (Demirel, 2022). Tam tersi bir durum olduğunda ise bireyin erken dönemdeki travmatik yaşantıları, annesiyle olan ilişkide en çok gereksinim duyduğu dönemde buradaki ihtiyaçlarının karşılanamaması halinde yetişkinlikte hem kendisine hem de ötekine ve dünyaya karşı da uyumlu olmayan düşünce, duygu ve davranışların oluşmasına zemin hazırlayacaktır (Demirel, 2022).

B. Araştırmanın Amacı

Araştırmanın amacı üniversitede öğrenim gören bireylerin sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolünün incelemektir.

Üniversite döneminde birey, yaşadığı mikrososyal atom içinden zamanla çıkarak bireyselleşme sürecine girer (Altınay, 1994). Sosyal atomun psikolojik işlevi bağlanma teorisi açısından ele alınmaktadır. Üniversite öğrencilerinin yaşam döngüleri düşünüldüğünde ergenlikten genç yetişkinliğe geçiş sürecindeki bireyler olarak eskiden sahip oldukları inançların yeniden değerlendirildiği, düzenlendiği ya da vazgeçildiği büyük bir psikososyal değişimden bahsedilmektedir. Eski değer ve rolleri yeni bakış açılarıyla değerlendirilip değiştirmek, üniversite öğrencileri için düşünme ve öz değerlendirme zamanıdır (Levinson, 1986).

İnsanın kurmuş olduğu yakın ilişkiler, onun doğumundan ölümüne değin yaşamın içinde bireyin kendi olmasını sağlayan, öznel iyi oluş halini ve mutlu olma halini de oldukça etkileyen, karmaşık bir etkileşim ağıdır. Bireylerin başkalarıyla duygusal açıdan olumlu etkileşime ihtiyaç duydukları açıktır (Henderson, 1977). Buradan yola çıkarak bir insanı daha iyi anlayabilmek için, kurmuş olduğu ilişkilerin doğasını ve sürecini daha iyi tanıma gerekliliği doğmaktadır (Aka, 2022). Bu bağlamda yapılan araştırmada üniversite öğrencilerinin çocukluk deneyimleri, yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkiyi ortaya koymak amaçlanmıştır.

C. Problem Cümlesi ve Alt Problemler

Araştırma amacına uygun olarak aşağıdaki sorulara yanıt aranmıştır.

1. Üniversite öğrencilerinin çocukluk deneyimleri, yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
2. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarında annenin 1. çemberde olması ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
3. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarında babanın 1. çemberde olması ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
4. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarında kardeşlerinin 1. çemberde olması ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
5. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki arkadaş puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
6. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki akraba puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
7. Üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki sevgili puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki var mıdır?
8. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolü var mıdır?
9. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu değersizlik içeren anılarının aracı rolü var mıdır?

10. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu boyun eğdirici anılarının aracı rolü var mıdır?
11. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu tehdit edici anılarının aracı rolü var mıdır?
12. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılık göstermekte midir?
13. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
14. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri çocukluk dönemindeki aile bütünlüğüne göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?
15. Üniversite öğrencilerinin yakın ilişkiler, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri partner sayısına göre anlamlı bir farklılık göstermekte midir?

D. Araştırmanın Gerekçesi ve Önemi

Bowlby'e göre (1979) erken dönemde oluşan bağlanma deneyimlerine ilişkin duygu, düşünce ve davranışın hayatın ilerleyen yıllarında insanın deneyimlediği ilişkilere aktarımı, içsel çalışan modeller aracılığı ile oluşmaktadır. İçsel çalışan modeller, kişinin erken dönem ilişkilerinde içselleştirdiği ve ilişkilerine dair öğrendiklerinden temel olarak oluşur. Bireyin bakım vereni ile kurmuş olduğu bağ ve ilişkilerinden edindiği deneyimlerle oluşturmuş olduğu tüm öğrenme kalıp ve modelleri ile oluşturduğu bu davranış örüntüleri aynı zamanda bireyin kişiliğinin de temelini oluşturmaktadır (Aracı İyiyaydın, 2022). Bağlanma figürü ile bebeğin arasında yaşanan deneyimlerle şekillenen içsel modeller, yaşam boyu değişime karşı oldukça dirençli olmasına karşılık bireyin kendi içsel modellerine yönelik içgörü kazanması, düzeltici ilişki deneyimleri yaşaması değişimi sağlayabilmektedir (Hazan and Shaver, 1987).

Bireyin bağlanma ihtiyacı ömür boyu sürerken yaş aldıkça bu ihtiyacı çevresindeki diğer bireylerden de karşılamaya başlar. İlk olarak erken çocukluk döneminde akranlara karşı fiziksel ve duygusal yakınlık kurma ihtiyacı iken, ardından geç çocukluk ve erken ergen döneminde duygusal destek almak şekline dönüşür. Son olarak yetişkin döneminde bireyin sosyal atomunda yer alan diğer yetişkinler bireyin

hayatında bağlanma figürü olarak yerini alır (Sbarra and Hazan, 2008). Her bağlanma örüntüsünün kendine has özellikleri, ilişkili davranışları ve çıkarımları vardır (Little, 2013), bu nedenle kişiye özgü incelenmesinde fayda vardır.

Birey kendisini dengede tutmak için sosyal atomunu tamamlamaya güdümlüdür (Hollender, 1974). Üniversite öğrencilerinin iyi oluş halleri, aileleriyle olan ilişkilerinin kalitesiyle yakından ilişkilidir (Roberts and Bengtson, 1993). Yapılan araştırmalarda genç yetişkinlik dönemindeki kadınların erkeklere oranla aile üyeleriyle daha yakın ilişkide olduğu ve duygusal destek olarak ebeveynlerini tercih ettikleri, diğer ilişkilerinde aile ilişkilerinden etkilendikleri (Sneed at al, 2006) ve aileye bağlılıklarının daha yüksek olduğu (Scabini and Galimberty) belirlenmiştir. Bu açıdan bakıldığında aile ilişkileri bireylerin gelecekte kuracakları yeni ailelerindeki ilişkilerde de etkili olabilmektedir (Serim Yıldız, 2022).

Çocukluk çağı olumsuz yaşantı ve travmaların bireyin yetişkinlik döneminde hayatını psikolojik, fiziksel ve sosyal anlamda olumsuz etkilediğine dair yapılan birçok araştırma bulunmaktadır (Akalin, 2023; Cinbir Filik, 2021; Şahin, 2019; Felitti at al, 2019; Sofuoğlu, 2014; Şenkal, 2013; Fellitti, 2002; Feeney and Collins, 2001). Bu yaşantıların varlığının bilinmesi bireyin yetişkin hayatında karşılaşması muhtemel sorunların çözümlenmesi için yol gösterici olabileceği (Felitti, 2002) düşüncesinden hareketle çocukluk deneyimlerinin bireyin kurduğu bağlar ve sosyal atomu ile ilişkisi araştırılmaya değer görülmüştür.

Çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının bireylerin yakın ilişkilerini olumsuz etkilemesinin önüne geçilebilmesi için erken dönemde tanınması, müdahale edilmesi, bireyin psikolojik sağlamlığının desteklenmesi, koruyucu faktörlerin desteklenmesi (Boullier and Blair, 2018), risk altında olması muhtemel bireylerin tespiti, önleyici çalışmaların yapılabilmesi açısından (Ross at al, 2020) incelenmesi ve tüm bu değişkenler yanında özellikle ilişkiler bağlamında keşfedilmesi önemlidir (Eyisoğlu, 2022).

Yapılan alanyazın taramasında üniversite öğrencilerinin çocukluk deneyimleri, yakın ilişkileri ve sosyal atomlarını birlikte irdeleyen çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Ülkemizde özellikle sosyal atom kavramına dair yapılan çalışma sayısı oldukça kısıtlıdır. Ayrıca değişkenler arası aracı rolünün araştırılacak olması da alayazın tarandığında istatistiksel anlamda kıymetlidir.

E. Sayıtlar

- Bu araştırmaya katılım gösteren üniversite öğrencilerinin gönüllük esasına göre araştırmaya katıldıkları ve içtenlikle veri toplama araçlarını yanıtladıkları varsayılmaktadır.
- Bu araştırmada kullanılan veri araçlarının ölçülmesi hedeflenen özellikleri geçerli ve güvenilir şekilde ölçtüğü varsayılmaktadır.
- Bu çalışmaya katılan katılımcıların örnekleminin evreni karşıladığı varsayılmaktadır.

F. Araştırmanın Sınırlılıkları

- Bu araştırma katılım sağlayan üniversite öğrencilerinin sosyal atomları ‘Sosyal Atom Ölçeği’, bağlanma durumları ‘Üç Boyutlu Bağlanma Ölçeği’ ve çocukluk deneyimleri ‘Çocukluk Deneyimleri Ölçeği’ nin ölçtüğü niteliklerle sınırlı tutulmuştur.
- Bu araştırma 2023-2024 eğitim öğretim yılında Eğitim ve Mühendislik Fakülteleri’nde öğrenim görmekte olan öğrencilerle sınırlı tutulmuştur.

G. Araştırmanın Tanımları

Sosyal Atom: Bir insanın duygusal olarak bağlı olduğu tüm bireylerin çekirdeğini temsil eden resme sosyal atom denir.

Çocukluk Deneyimleri: Bireyin çocukluk çağında yaşamış olduğu olaylar, deneyimlediği ilişkiler, deneyimler ve etkileşimler bütünü.

Olumsuz Çocukluk Deneyimleri: Bireyin çocukluk çağında mevcut ev ortamındaki psikososyal ve ekonomik zorlantılarla birlikte ihmal ve istismarını içeren deneyimler bütünü.

Bağlanma: Yenidoğanın doğumu ile bakım vereni arasında yenidoğanın yakınlık ihtiyacının karşılanması ile oluşan olgu.

II. KURAMSAL AÇIKLAMALAR VE İLGİLİ ALANYAZIN

A. Sosyometri ve Sosyal Atom

Kurucusu Jacob Levy Moreno olan sosyometri, mikro sosyolojidir ve toplumun güncel psikolojik yapılarının araştırılmasıdır (Altınay, 2021). 1914-1918 Dünya Savaşı'ndan beri gelişmekte olan sosyometri, toplumun temel yapısını objektif olarak tespit etmeyi amaçlar (Fox, 1987).

Sosyometri Kuramı ile geliştirilen ve geliştirilmesi planlanan sistemler insanı, toplumu ve insan ve toplum arasında var olan ilişkiyi tüm gerçekliği ile anlamak için geliştirilmiştir (Altınay, 2021). Sosyometrik süreçlerin işlevsel olmasının nedeni bireyin seçimlerini keşfetmesini, bu seçimlerinin nedenlerini irdelemesini sağlaması ve seçimlerini değiştirmeyi öğrenme fırsatını elde etmesidir (Moreno and Jennings, 1938).

Sosyometri daha spesifik olarak insan ilişkilerinin doğası, kalitesi ve miktarıyla ilgilenir. İnsan ne hissettiği ne düşündüğü ve yaptıkları konusunda sürekli seçimler yapmaktadır. Sosyometri bu seçim yapma sürecini araştırır ve somutlaştırır. Kiminle yemek yiyeceğin, işe giderken serviste kimin yanında oturacağını, kiminle evleneceğin bilgisini araştırır (Dayton, 2005). Sosyometri, bireyin yapmış olduğu bu insani seçimlerinde sürekli olarak ortaya çıktığı gerçeğini kabul edilerek kullanılmalıdır.

Grup dinamiğinin en büyük şemsiyesi sosyometri sisteminin tüm tekniklerinin iki büyük grupta toplanır (Hollender, 1974). Birincisi, sosyometri testi, sosyometrik algı testi, sosyometrik soru cetveli, tanışmalar testi, rol testi, sosyal atom testi, rol atomu testi ve türevlerini içeren grup teknikleridir. İkincisi ise; psikodrama, sosyodrama, kuşaklararası psikodrama, axiodrama, spontanite testi, rol oyunu, rol eğitimi, spontanite tiyatrosu ve benzerlerini içeren eylem teknikleridir (Altınay, 2021).

Hayatın akışında bazı insanların daha sık, bazılarının ise daha zayıf ilişkiler çekirdeği içinde olduğu gözlemlenir. Ancak insanlar sosyal varlıklar olarak herhangi bir izolasyon içinde varlıklarını sürdüremezler ve sadece diğerleri ile ilişki içinde oldukları zamanlarda anlaşılabilirler (Siegel, 1999). Bu ilişki çekirdeğine Moreno

(Hollender, 1974); toplumdaki en küçük sosyal yapıyı adlandırmak için 'sosyal atom' adını verir. Sosyal atomla birey kendi gerçeği ve algısı ile oluşturduğu ilişki haritasına bakarak ilişkilerine dair farkındalık kazanabilir (Schreiber and Giacomucci, 2021).

Sosyal atom, bireyin günlük yaşamı için gerekli olan tüm kişilerarası ilişkilerinden oluşur (Buchanan, 1984). Bireyin kişisel ilişkileri ile hayatındaki hali hazırda yaşayan veya ölen, gerçekten var olan veya hayali olan insan, hayvan, eşya hepsi anlaşılabilir. Sosyal atom teorisi (Taylor, 1984), insanların nasıl uzun vadeli ilişkiler kurduğunu ve sürdürdüğünü tanımlamak ve açıklamak amacıyla psikolojik, sosyal ve kültürel bir çerçeve oluşturan ilişkiler teorisidir (Remer, 2001). Moreno'ya göre (1989) başka insanlarla bağ kurmayan insan bir sosyal kurgudan ibarettir. Bireyin yaşamındaki duygusal incinmelerin büyük bir kısmı insan ilişkilerinden kaynaklanmaktadır (Moreno, 1989). Bu bilgiyi kaynak alarak sosyal atom, bireyin kendini bir bütün hissedebilmesi için gereken ilişkileri, ait olma ihtiyacını karşılayabilmesini ve sosyal uyumunun göstergesidir (Taylor, 1984). Dolayısıyla sosyal atomların incelenmesi insanın hayatındaki insanlarla ilişkilerini anlamasına yardım ederken bir yandan da kişilik bozukluklarının tespiti ve ilişki sorunlarını belirlemede de yardımcı olabilir, dahası yaşamı değiştirebilmek için bir başlangıç noktası olabilir (Dayton, 2005).

Betimsel sosyometri açısından sosyal atom bir olgudur (Altınay, 2021). Bireyin toplumsal dünyasını anlatan 'sosyal atom' kavramı çeşitli tele yapılarından oluşur (Moreno, 2017). Tele, iki insan arasındaki iki yönlü empatidir ve sosyal ilişkiler arasındaki sosyometrik seçimlerin yapılabilmesini sağlayan faktördür (Altınay, 2021).

Sosyal atom, kişinin hayatındaki ilişkileri ve her ilişkinin doğasını tasvir etmek için kullanılırken illa yazılı bir ölçek olarak kullanılmak zorunda değildir. Sosyal atom psikodrama grup terapisinde grup içerisinde insanların farklı roller alması ile geçmiş, şimdiyi, ihtiyaç duyulan ve olması hayal edileni canlandırarak da kullanılabilir (Schreiber and Giacomucci, 2021). Sosyal atom, ruhsal hastalıkları tanımlamak için kullanılabilir (Altınay, 1994) gibi, bireylerin bağlanma stillerini belirlemek (Ünal, 2010; Kaya, Ünal vd, 2014) için de kullanılabilir.

Ayrıca bir insanın hayatının farklı evrelerinde sosyal atomunu çalışıyor olması, kendini tanıması, ilişkilerini değerlendirebilmesi için de etkili bir yöntem olabilir (Weigl, 2016). Ergenler ile yapılan bir çalışmada sanat terapisi içinde kullanılan sosyal

atom yöntemi ergenlerin kendilerini terapotik süreçte daha rahat açabilmelerine sağlamış ve kendilerini tanımak için etkili bir yöntem olabileceği bulgulanıştır (Ah at al, 2021).

B. Bağlanma Stilleri

Bir bebek doğduğu an itibari ile yakınlık ve bağ kurma ihtiyacı hissetmeye başlar. Bebek ve bakım vereni arasındaki bu yakınlık ve bağ kurma ihtiyacını ilk kez etraflıca irdeleyen psikolog John Bowlby'dir. 1950li yıllarda Amerikalı-Kanadalı gelişim Psikoloğu olan Mary Ainsworth, Bowlby 'in Tavitock laboratuvarına katılarak iş birliği yapmışlardır. Bağlanma kuramının temeli, insanların çocukluktan itibaren yaşadıkları ilişkilerin, sonraki ilişki deneyimlerini nasıl şekillendirdiği ve bu deneyimlerin bireyin duygusal bağlanma desenlerini oluşturduğu varsayımına dayanmaktadır (Subaşı ve Kazan, 2020).

Bağlanma teorisi; zaman ve mekân boyunca anne (birincil bakıcı ve bağlanma figürü) ve bebek arasındaki derin ve kalıcı sevgi dolu bağı tanımlar (Bowlby, 1982). Bir bebeğin beyin gelişimde ve yaşam boyu etkileri olan fiziksel ve psikososyal sağlık için bağlanmanın kritik bir rolü vardır (Ainsworth and Bowlby, 1965; Bowlby, 1982; Shonkoff and Phillips, 2000).

Bağlanma sistemi vasıtasıyla bebek stresli veya tehlikeli durumlarda anneye yakınlık ve anneden gelecek tepkiye dikkat kesilerek bir savunma mekanizması ve yatkinlık yaratır. Beşikten mezara bu davranış örüntüleri bireyin gelişim yollarını şekillendirir (Bowlby, 1982; Main at al, 2005). İdeal kabul edilen anne- bebek ilişkisinde bebeğin ihtiyaçları karşılanır. Bebek ihtiyaçları karşılandığı ölçüde birincil bakıcısı olan annesini güvenli bir temel olarak tanır. Öte yandan anneden ayrılık, yetersiz ve duyarsız bakım bebekte güvensiz ve yüksek düzeyde kaygı ve kaçınma oluşturur (Hazan and Shaver, 1987).

Bowlby (1991), kendi ebeveynleri ile bizzat kendi yaşantısından da etkilenerек ebeveyn-çocuk etkileşiminin çocuk gelişiminde önemli bir rolü olduğuna inanır. Ayrıca kendi ebeveynlerinin de aynı şekilde erken dönem deneyimlerinden etkilendiği görüşündedir (Ainworth and Bowlby, 1991).

Mary Ainsworth, Tavictosck Klinikteki araştırma ekibine katılmadan önce Güvenlik Teorisini öne sürmüştür. Bu teori, bebeklerin ebeveynlerinin erişilebilirliğine

ve bakımına dayalı bir güvenlik ile bir bağımlılık ve güvenlik duygusu geliştirdiğini öne sürmektedir (Ainsworth and Bowlby, 1991). Ainsworth'e göre (1991); bir bebek keşfedebileceği ve öğrenebileceği bir güvenli üste bağımsız bir güvenlik duygusu geliştirebilir.

Hazan ve Shaver (1994) ise bağlanma kuramına yeni bir bakış açısı sunarak romantik ilişkilere bağlanma stilleri perspektifinden bakarak yetişkin bağlanmasına dikkat çekmiştir. Çalışmalar, yetişkin bir bireyin romantik ilişkisi, yaşamının ilk evrelerinde bebek ve bakım vereni arasındaki bağ ile partneriyle arasındaki bağ ile ilişkili olduğunu ve yetişkinlik döneminde partner ile kurulan bağın, bireyin yaşamının ilk yıllarında bakım vereni ile kurduğu ilişkinin sağlıklı ve kaliteli olma durumundan etkilendiğini göstermektedir (Demir ve Akpınar, 2018).

Gelişimsel dönemlere göre insanın temel ihtiyaçları dikkate alındığında bebeklik evresinde temel bakım verenleri tarafından karşılanması beklenen güvenli bir üs olma, yakınlık ihtiyacının karşılanması, yetişkinlik döneminde romantik ilişki içinde olunan partnerden ve arkadaştan talep edilmektedir (Hazan and Shaver, 1994).

Hazan ve Shaver'ın Yetişkin Üçlü Bağlanma Kuramı'nın yanı sıra yine yetişkin bağlanması ile ilgili olarak alanyazında kabul gören bir diğer kuram Bartholomew ve Horowitz (1991) tarafından geliştirilen Dörtlü Bağlanma Kuramıdır. Dörtlü Bağlanma Kuramına göre; bireyin kendine yönelik olumlu ve olumsuz benlik imajı ile diğerlerine yönelik olumlu ve olumsuz benlik imajları dikkate alınarak dört bağlanma stili belirlenmiştir.

Birey, kendini sevmeye değer görüyor ve kendine dair özsaygısına romantik ilişkilerinde diğerlerinin onayına gereksinim duymadan bağımsız bir şekilde ortaya koyabiliyorsa olumlu benlik modelinde bağlanma deneyimlediği söylenir. Bireyin deneyimlediği olumsuz benlik modelinde ise; kendisine dair düşük özsaygı ve diğerleri tarafından onaylanma ihtiyacı ağır basmaktadır. Olumsuz diğerleri modelinde ise; birey diğerlerini güvenilir ve ulaşılabilir olarak değerlendiriyor ve beklentilerine yönelik destek görme, yakınlık kurma girişimlerinde bulunurken, olumsuz diğerleri modelinde de bireyin tüm bu girişimlerden uzak durduğu, kaçtığı ve diğerlerini güvenilmez olarak değerlendirdiği gözlenmektedir (Bortholomew and Horowitz, 1991).

C. Çocukluk Deneyimleri

İnsan hastalandığında hastalığın teşhisini yapabilmenin önemi kadar hangi insanların hangi hastalıklara yakalanma riski olduğunu ortaya koyabilmek de önemlidir (Plimmer, 1899). Bu düşünce perspektifinde Felitti ve arkadaşlarının (1998) yapmış oldukları araştırmanın yeniliği halk sağlığı endişesi taşıyan bireylerin doğumundan 18 yaşına değin arşivlenen basit psikososyal faktörlerden yararlanarak taşıdıkları zihinsel ve fiziksel hastalıkların tahmini için çalışmalarıdır. Araştırma kapsamında ABD'deki bir sağlık kuruluşu aracılığıyla sağlık hizmeti alan çoğunluğu orta gelirli, nispeten iyi eğitilmiş ve beyaz hastalardan oluşan geniş bir örneklem ile çalışmalar yürütülerek kötü muamele ve ev işlev bozukluğu olarak tanımlanan 7 madde belirlendi (Felitti at al, 1998). Bu 7 maddenin olumsuz çocukluk deneyimi olarak hali hazırda çok çeşitli sağlık riski taşıyan davranışları, kronik, fiziksel ve zihinsel durumu öngördüğü doğrulanmaktadır (Karatekin, vd, 2022).

Felitti ve arkadaşlarının (1998) çığır açan çalışmalarından günümüze değin pek çok araştırmada 'olumsuz çocukluk deneyimleri' kötü muamele ve evde yaşanan işlev bozuklukları olarak tanımlanarak çok çeşitli travmatik sonuçla ilişkilendirilmektedir (Karatekin vd, 2022). İki temel başlıkta tanımlanan çocukluk çağı olumsuz deneyimlerinde birinci başlık, evde yaşanan işlev bozuklukları ayrılmış veya boşanmış ebeveynler, depresif veya intihara meyilli aile üyesi, hane halkından birinde madde bağımlılığının olması, alkol bağımlılığı olan aile üyesi, suça karışmış veya hapsedilmiş hane üyesinin varlığı ve aile içinde şiddet yaşanması gibi yaşantılardan bahsedilebilir. İkinci olarak ise fiziksel istismar, duygusal istismar, duygusal ihmal, fiziksel veya tıbbi ihmal olarak çocuk ihmal ve istismarı tanımlanır (Uluç vd, 2016).

Olumsuz çocukluk deneyimlerinden evde yaşanan işlev bozukluğu içinde değerlendirilen aile içi şiddet, şiddete tanık olmak en yaygın sorunlardan biridir ve çocuk için doğrudan istismara uğramışçasına algılanarak olumsuz deneyimlere neden olmaktadır (Grych at al, 2000). Ayrıca küçük çocuklar tarafından deneyimlenen şiddet çocukta ebeveyni tarafından terk edilme, aldatılma ve ihanet gibi olumsuz duyguların yaşanmasını destekleyerek çocukların hem ihmal ve istismarı hem de riskli hastalıkları beraberinde yaşama olasılığını arttırmaktadır (Dube at al, 2002).

D. Sosyal Atom ile İlgili Alanyazın

Yetişkin erkeklerin kişilerarası ilişki boyutları ve sosyal atomlarını inceleyen araştırmada madde kullanan 107, madde kullanmayan 92 erkek ile çalışılmıştır (Halat, 2021). Bu araştırma bulgularına göre; sosyal atomunda madde kullanan bir bireyin varlığı kişinin madde kullanım riskini arttırmaktadır. Madde kullanan bireylerin sosyal atom puanları ve ilk 4 çemberdeki kişi sayısı, madde kullanmayanlara oranla anlamlı düzeyde düşük bulunmuştur. Araştırma sonuçlarında sosyal atom puanlarında bir birimlik artış madde kullanım riskini %3.2 azaltırken, ilk çemberde babanın bulunması, bulunmama durumuna göre madde kullanım riskini %3.9 arttırmaktadır. Ayrıca ilk çember çocuğun bulunma durumu, bulunmamasına göre madde kullanım riskini 0.17 kat azalttığı görülmüştür.

Sosyal atom teorisi bağlamında 296 üniversite öğrencisi ile yapılan araştırma bulgularına göre; çocuklukta parçalanmış ailede yaşayan bireylerin kaygı düzeyleri anlamlı düzeyde yüksek bulunmaktadır. Kaçınma düzeyleri yüksek bireylerin sosyal atomlarındaki arkadaş sayısı düşük iken, sevgilisi ile yakın ilişki kurma düzeyi düşüktür. Kaçınma düzeyinin yüksek olması yine 1. çemberdeki kişi sayısını azaltmaktadır. Ayrıca ilk çembere arkadaşlarını alan bireylerin sevgili edinme olasılığının önemli ölçüde azaldığı bulunmuştur (Kaya vd, 2014).

Ünal'ın (2010) 300 üniversite öğrencisi ile yapmış olduğu araştırmasına göre katılımcılar sosyal atomlarına öncelikli olarak annelerini, ardından sırasıyla baba, kardeş ve arkadaşlarını yerleştirmişlerdir. Çocukluk yıllarında anneden ayrı kalmak ve cinsel travma yaşanması durumu ve kaçınan bağlanması yüksek olanların annenin birinci çemberde olasılığı düşerken, kardeş ve arkadaşların ilk çemberde olma durumu artış göstermektedir. Katılımcıların babalarını ilk çembere yazma durumu annelere oranla daha düşük olasılık olarak belirlenmiştir. Bir yıldan uzun süre süt alanların sosyal atomlarının anlamlı düzeyde yüksek olduğu tespit edilmiştir.

İlköğretim altıncı sınıf öğrencileriyle yapılan araştırmada öğrencilerin öğrenilmiş çaresizlik ve akademik başarılarının anne baba tutumları, aile sosyal atomları ve cinsiyetlerine göre incelenmiş olup, akademik başarı ve aile sosyal atomu arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak cinsiyet değişkeni dikkate alındığında aile sosyal atomu düşük erkek öğrencilerin akademik başarısının daha düşük olduğu, kız öğrencilerin ise genel anlamda yüksek aile sosyal atomuna sahip kız öğrencilerin erkek öğrencilere kıyasla başarılı olduğu belirlenmiştir. Ayrıca

öğrencilerin öğrenilmiş çaresizlikleri de aile sosyal atom puanlarında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır (Gelir, 2009).

Altınay (1994) psikotik, nevrotik ve normal bireylerin sosyal atomlarını karşılaştırdığı araştırmasında psikotik bireylerin sosyalleşmekten uzak durduğu, nevrotik bireylerin normal bireylere kıyasla gerileme gösterdiğini saptamıştır. Ayrıca obsesif kompulsif tanısı alan bireylerin sosyal atom puanlarının aşırı yüksekliği dikkat çekerken, depresyon tanısı alan bireylerin sosyal atom puanlarının kronik psikoz tanısı alan bireylerle benzerlik göstererek düşük sosyal atom puanına sahip olduğu, yakın ilişki kurmakta zorlandığı ve yalnızlık duygusu yaşadıkları tespit edilmiştir.

E. Bağlanma Stilleri ile İlgili Alanyazın

Psikiyatrik hastalık tanısı alan ergenler ve anneleri ile yapılan araştırmada annenin duygu düzenleme becerisi ve annenin bağlanma stiline ergenin psikiyatrik hastalıklara yatkınlık riskini etkilemekte ve değiştirmekte olduğu tespit edilmiştir (Yıldız Miniksar ve Öz, 2023). Araştırma bulgularına göre tanılı ergen annelerinin korkulu bağlanma stili, tanısı olmayan ergenlerin annelerine göre anlamlı düzeyde yüksek iken; tanılarına göre incelendiğinde en yüksek korkulu bağlanma stili anksiyete bozukluğu tanısında görülürken, kayıtsız bağlanma puanı en yüksek dikkat eksikliği ve hiperaktivitesi olan ergen annelerinde, güvenli puanı en yüksek obsesif kompulsif bozuklukta ve saplantılı bağlanma puanı en yüksek ise majör depresif bozukluk tanısı alan ergenlerin annelerinde tespit edilmiştir.

18-63 yaş aralığında yetişkinlerle yapılan araştırmada çocukluk çağı olumsuz yaşantıları, bağlanma stilleri ile ağrı duyarlılığı ilişkisinde reddedilme duyarlılığı ve sürekli kaygının aracı rolü irdelenerek; erkeklerin kaçınan bağlanma stillerinin kadınlardan daha düşük olduğu, kadınların ise erkeklere oranla durumluk ve sürekli kaygı düzeylerinin daha yüksek olduğu; olumsuz çocukluk yaşantısına sahip olma durumu, yetişkin reddedilme duyarlılığı ve durumluk kaygı düzeyi ile kaçınan bağlanma arasında pozitif yönde ilişki olduğu saptanmıştır (Koçyiğit Ocak, 2023). Katılımcıların çocukluk çağı yaşantılarındaki artış reddedilme duyarlılıklarını artırırken; kaygılı ve kaçınan bağlanma stili düzeylerinin reddedilme duyarlılığı düzeylerini de arttırdığı tespit edilmiştir.

Alkol kullanım bozukluğu olduğu tespit edilen 100 yetişkin ile yapılan araştırma bulgularına göre; dissosiyatif yaşantılar, kaygılı bağlanma ve alkol bağımlılığı

arasında pozitif yönlü ilişki olduğu, kaçınmacı bağlanma ve kaygılı bağlanma stiline dissosiyatif yaşantılar arasında anlamlı bir ilişki olduğu tespit edilmiş ve ayrıca dissosiyatif yaşantılar ve olumsuz çocukluk yaşantıları arasında da pozitif ilişki olduğu belirlenmiştir (Akalm, 2023).

300 üniversite öğrencisinin narsizm alt tipleriyle bağlanma stilleri arasında ve ilişki doyumu arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada; katılımcıların kaygı ve kaçınma düzeyleri arttıkça patolojik narsizm puanlarının arttığı, ilişki doyumlarının ise azaldığı tespit edilmiştir (Adıgüzel, 2023).

Üniversite öğrencilerin bağlanma stillerini stresle başa çıkma ve çatışma eylem stillerine göre irdeleyen çalışmada Türkiye genelinde 83 üniversitedeki 847 öğrenciden elde edilen veriler; güvenli bağlanma stiline sahip bireylerde stresle baş etme ve çatışma çözme eylem stilleri açısından iyimser yaklaşım, sosyal destek alma, kolaylaştırıcı ve zorlayıcı eylem stili; korkulu bağlanma ile çaresiz yaklaşım ve kaçınması eylem stili ve kayıtsız bağlanma ile zorlayıcı eylem stili arasında pozitif yönde anlamlı bir ilişki olduğunu göstermektedir (Kara ve Saydam, 2023).

Cinbir Filik (2021), 385 üniversite öğrencisi ile yürütmüş olduğu araştırmada katılımcıların bağlanma stilleri, çocukluk çağı deneyimleri ve duyguları ifade etme becerileri arasında anlamlı düzeyde ilişki tespit ederken; üniversite öğrencilerinin çocukluk çağında olumsuz yaşantılarının varlığı ile güvensiz bağlanma arasında pozitif yönde anlamlı ilişki bulmuştur. Bu bireylerin ayrıca duygularını yönetmekte de zorlandıkları tespit edilmiştir.

Duran (2021), 18-65 yaş arası 214 bireyle gerçekleştirdiği araştırmasında sosyal fobisi olan insanların, olmayanlara kıyasla kaçınmacı ve kaygılı bağlanma puanlarının yüksek olduğunu, erken dönem uyum bozucu şemalarında duygusal yoksunluk, terk edilme, tehditler karşısında dayanıksızlık, başarısızlık alt boyutlarında kaçınmacı ve kaygılı bağlanma alt boyutlarında orta seviyede ve pozitif bir ilişki olduğunu bulmuştur.

Covid-19 döneminde 838 İtalyan çocuk ve ergen çocuğa sahip aile ile yürütülen araştırmada pandemi süresince ebeveynlerin ve çocukların kendi olumsuz duygularını bağlanma stilleri odağında nasıl algıladıkları ve aralarındaki ilişki irdelenmiş olup, çalışma sonucunda korkulu bağlanma stiline sahip ebeveynlerin diğerlerine oranla daha yüksek oranda olumsuz duygu hissettiği ve ebeveyni kayıtsız bağlanma stiline

sahip çocukların ise olumsuz duygularının daha az farkında olduğu tespit edilmiştir (Liang at al, 2021).

Ede (2021) üniversite öğrencilerinin bağlanma boyutları, yakın ilişkileri ve kıskançlık arasındaki ilişkiyi irdelediği araştırmasında üniversite öğrencilerinin kaygılı bağlanma ve kaçınma bağlanma boyutlarında ilişkisel depresyon yaşadıkları, saplantılı düşünme tarzı benimsedikleri duygusal kıskançlık yaşadıklarını belirlerken, kaygılı bağlananların davranışsal kıskançlık, kaçınan bağlanma puanları yüksek olanların ise bilişsel kıskançlık düzeylerinin ilişkili olduğunu saptamıştır.

İstanbul'da 200 katılımcı ile gerçekleştiren çalışmada bağlanma stilleri ile öfke düzeyleri ve yaşam doyumları arasındaki ilişki sorgulanmış ve sonuç olarak bireylerin bağlanma stilleri ve öfke düzeyleri arasında anlamlı bir ilişki bulunmazken bireylerin öfke düzeylerinin artması ile yaşam doyumlarının azaldığı bulgulanmıştır (Gürçam, 2017).

Çeşitli nedenlerle devlet tarafından koruma ve bakım altına alınarak çocuk yuvası ve yetiştirme yurdunda kalmak zorunda kalan 60 yetişkinin bağlanma stilleri ve ruhsal sorunlarını bazı değişkenlere göre irdeleyen çalışmada en düşük puana sahip bağlanma stili güvenli bağlanma olduğu, kadınların erkeklere kıyasla daha çok korkulu bağlanma biçimi geliştirdiği, kurumda kardeşi de bulunanların güvenli bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu ve güvenli bağlanma ile depresyon, anksiyete, fobik kaygı, paranoid düşünceler arasında negatif ilişki bulgulanmıştır (Ayanoglu Yüksel, 2016).

Aktay (2014) üniversite öğrencilerinin bağlanma stillerini aleksitimi ve depresyon açısından incelemiş ve üniversite öğrencilerinin aleksimi ve yaşamış oldukları depresyonun bağlanma stilleri ile ilişki olduğunu saptamıştır. Araştırma bulgularına göre; erken çocukluk döneminde bireyin ebeveynleri ile kurmuş olduğu ilişki bireyin duygusal gelişimini etkilemektedir. Bireyin ebeveynleri ile deneyimlediği ilişkilerle oluşan bağlanma stilleri kişinin duygu dünyasını etkilemesi ile önemli bir yere sahipken, depresyon ve aleksitiminin de yordayıcısı olarak bulunmuştur.

Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar verme stratejilerini inceleyen araştırma bulgularına göre; üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve karar verme stratejileri arasında anlamlı ilişki bulunmuş olup erkek öğrencileri kız öğrencilere

oranla daha yüksek oranda güvenli bağlanma stili geliştirdikleri ve karar verme stratejisi olarak da bağımsız karar verme stiline sahip oldukları tespit edilmiştir (Erözkan, 2011).

F. Çocukluk Deneyimleri ile İlgili Alanyazın

18-65 yaş arası 309 yetişkin ile yapılan araştırmada olumsuz çocukluk deneyimleri cinsiyet, yaş, medeni durum, öğrenim durumu, çalışma durumu ve psikiyatrik tanı durumu gibi değişkenler katılımcıların eş ilişkilerini nasıl etkilediği incelenmiş olup, araştırma bulgularına göre; demografik değişkenlerin eş ilişkisinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığı ancak olumsuz çocukluk deneyimlerinin bireylerin yetişkinlik döneminde psikiyatrik tanı alma durumunu etkilediği bulgulanmıştır (Solak Arabacı ve Demircioğlu, 2023).

Yüksel ve Yavuz'un (2023) 890 lise öğrencisi ile yapmış olduğu araştırma bulgularına göre; olumsuz çocukluk deneyimi olan bireylerin aleksitimi düzeyleri artış gösterirken, benlik saygıları ve özşefkat düzeyleri azalmaktadır. Ayrıca araştırma lise öğrencilerinin olumsuz çocukluk deneyimleri ve aleksitimi arasındaki ilişkide özşefkat ve benlik saygısının tam aracı rolü olduğuna işaret etmektedir.

Türkiye'de 19-26 yaşında olup bir partner ilişkisine sahip 432 yetişkin ile yapılan araştırma sonuçlarına göre; bireylerin çocukluk deneyimleri ve ilişki öz yeterlilikleri arasında bir ilişki bulunmaz iken çocukluk deneyimleri ve bilinçli farkındalık arasında negatif yönde ilişki bulgulanmıştır (Kocabaş ve Alver, 2022).

Yetişkinlikte yaşanan mutsuzluğun nedenlerini araştıran araştırmada olumsuz çocukluk deneyimlerinin ve çocuklukta yaşanan travmaların yetişkinlik dönemindeki mutsuzlukla ilişkisi irdelenmiş, sonuç olarak 35 yaş ile daha genç yaştaki bireyler karşılaştırıldığında daha genç bireylerin daha az fiziksel istismar ve ihmale maruz kaldığı, sosyoekonomik düzey azaldıkça fiziksel istismar ve ihmale uğrama durumunun arttığı, geniş ailede büyüyen bireylerin çekirdek ailede büyüyenlerle kıyaslandığında cinsel istismar yaşama durumunun daha fazla olduğu ancak geniş ailede büyüyenlerin mutluluk puanlarının diğer aile tiplerinde yaşayanlara oranla daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Gençtosun, 2022).

Kayman ve arkadaşlarının (2021) intörn hemşirelik öğrencileri ile yürütmüş olduğu araştırmada, olumsuz çocukluk deneyimlerinden boyun eğdirici, değersizlik ve

tehdit edici deneyimlerden herhangi birinin sayısının artması diğer olumsuz deneyimlerin de sayısının artmasına neden olurken yaşanan olumsuz çocukluk deneyiminin bireyin yetişkinlik döneminde psikolojik dayanıklılığı ve psikolojik iyi oluşu ile negatif yönlü ilişkili olduğu bulgulanmıştır.

Üniversite öğrencilerinin çocukluk döneminde yaşamış oldukları travmaların savunma mekanizmaları ve kendine zarar verme davranışı arasındaki ilişkiyi inceleyen araştırma bulgularına göre; kendine zarar verme davranışında çocukluk çağı travmalarının önemli bir etkiye sahip olduğu sonucuna varılmıştır (Öztürk at al, 2020).

Sağlık yönetimi öğrencilerinin çocukluk deneyimlerinin girişimcilik niyeti ve azim ile ilişkisini araştıran Taş ve Yılmaz (2020) bireylerin deneyimledikleri çocukluk deneyimlerinin yetişkinlik döneminde azim duygusunu olumsuz etkilediğini ancak bireylerin girişimcilik niyetleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını tespit etmiştir.

600 üniversite öğrencisinin ebeveynlerine bağlanma stilleri ile çocukluk çağı olumsuz yaşantılarının olması durumu arasındaki ilişkiyi irdeleyen araştırmada; güvenli bağlanan bireylerin ihmal ve istismar türlerinden herhangi birine maruz kalmadığı, aile içi şiddete tanık olmayan, aile bütünlüğünü devam ettiren, ailesinde depresif ya da intihara meyilli bireyin bulunmadığı, alkol bağımlılığı olan, suça karışmış ya da hapse düşmüş aile üyesine sahip olmadıkları belirlenmiş olup, araştırmaya göre anneye güvenli bağlanmanın babaya da güvenli bağlanmayı desteklediği ve bireyleri ileriki yaşantılarında da sorunlardan koruduğu belirlenmiştir (Şahin, 2019).

9.508 yetişkin ile yapılan olumsuz çocukluk deneyimleri ile ilişkili bir diğer araştırmada katılımcıların yarısından fazlası en az bir tane, dörtte biri ise iki ya da daha fazla kategoride çocuklukta olumsuz deneyiminin varlığını bildirirken araştırma bulgularına göre; çocukluğunda dört veya daha fazla olumsuz çocukluk deneyimi, hiç deneyimlemeyenlerle kıyaslandığında alkolizm, uyuşturucu kullanımı, depresyon ve intihar girişimi açısından sağlık risklerini 4 ila 12 kat arttırırken, sigara içme, sağlık durumunun kötü olması, 50 den fazla cinsel ilişki partneri ve cinsel yolla bulaşan hastalıklarda 2 ila 4 kat artış ve fiziksel hareketsizlik ve şiddetli obezitede 1,4 ila 1,6 kat artış tespit edilmiştir (Felitti at al, 2019).

Türkiye'nin İzmir, Denizli ve Zonguldak illerinde 7540 çocuk ile yürütülen araştırmada çocuk istismarı ve ihmalinin yaşanma olasılığı %42 ile %70 arasında olduğu ve yaş arttıkça deneyimlerin de arttığı bulunmuştur. Kırsalda şehirlerle kıyaslandığında psikolojik olumsuz çocukluk çağı deneyimleri daha fazla deneyimlenirken, cinsiyet dikkate alındığında ihmal edilme kızlarda yüksek oranlarda görülürken, erkeklerde çoğunlukla fiziksel olumsuz çocukluk çağı deneyimleri saptanmıştır (Sofuoğlu vd, 2014).

Çocukluk çağı travmaları ve bağlanma stiline depresyon ve kaygı belirtileriyle olan ilişkisini 417 üniversite öğrencisi ile araştıran Şenkal (2013), çocuklukta yaşanan duygusal istismar, duygusal ve fiziksel ihmalin yetişkinlikte yaşanan depresif belirtilerle ilişkisinde aleksitimi düzeyinin, duyguları tanıma ve ifade etmede yaşanan zorlukların aracı rolü üstlendiğini, ayrıca çocukluk çağı duygusal istismarın yaşanmasının yetişkinlikte sürekli kaygıyı arttırdığını ve aleksitimi düzeyin, duyguları tanıma ve ifade etme zorluğunun tam aracı rol oynadığını tespit etmiştir.

Dr. Fellitti'nin (2002) yapmış olduğu olumsuz çocukluk deneyimleri çalışması 17.421 yetişkin üzerinden yapılmış ve yine her yıl 50.000'den fazla yetişkin üzerinden yürütülmeye devam etmektedir. Araştırma bulgularına göre; çocuklukta yaşanan duygusal deneyimler ile yetişkin duygusal sağlığı, fiziksel sağlığı ve ABD'deki başlıca ölüm nedenleri arasında güçlü bir ilişkinin varlığını ortaya koymaktadır.

Yakın partner şiddeti ve olumsuz çocukluk deneyimleri arasındaki ilişkiyi araştıran çalışmada aile içi şiddet görmeden büyüyen bireylerle karşılaştırıldığında, yakın partner şiddeti meydana geldiğinde herhangi bir olumsuz çocukluk deneyimi için düzeltilmiş olasılık oranı 2 ila 6 kat daha yüksek bulunurken çocukluk deneyiminde yakın partner şiddetine tanık olan bireylerin olumsuz çocukluk deneyimi sayısının da anlamlı düzeyde yüksek olduğu bulunmuştur. (Dube at al, 2002).

III. YÖNTEM

A. Araştırma Modeli

Araştırmada ilişkiisel tarama modeli kullanılarak iki veya daha fazla değişken arasında birlikte gerçekleşen değişim ve bu değişimin düzeyinin belirlenmesi planlanmıştır (Karasar, 2023).

Baron ve Kenny'nin (1986)'in belirlediği şekliyle; Öncelikli olarak belirlenen yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki ilişki tespit edilmeli ve aracı değişkenin ayrı ayrı yordayıcı ve yordanan değişken ile arasında anlamlı bir ilişki bulunmalıdır. Son olarak aracı değişken ve yordayıcı değişken aynı anda regresyon analizine tabi tutulduğunda önceden bulgularan yordayıcı ve yordanan değişken arasındaki ilişki anlamsız olmalı veya anlamlılık düzeyinde azalma tespit edilmelidir.

B. Çalışma Grubu

Araştırma örneklemini 2023-2024 eğitim öğretim yılında İstanbul ilinde bir vakıf Üniversitesi'nde öğrenim görmekte olan öğrencilerinden oluşmakta olup basit seçkisiz örnekleme yöntemi ile 439 katılımcıya form dağıtılmış, 426 kişiden veri alınmıştır. Veri analizi sonunda uç değerlere sahip 15 kişi çıkartılmış ve 212 kadın, 189 erkek katılımcı olmak üzere toplam 401 katılımcı ile çalışma yürütülmüştür.

C. Veri Toplama Araçları

Yapılan çalışmada araştırmacı tarafından geliştirilen Kişisel Bilgi Formu, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÖBBSÖ) (Erzen, 2016), Çocukluk Deneyimleri Ölçeği (ÇDÖ) (Akın vd, 2013) ve Sosyal Atom Ölçeği (SAÖ) (Altınay, 1994) kullanılmıştır.

1. Kişisel Bilgi Formu

Cinsiyet, kardeş sayısı ve partner sayısı bilgilerinin yer aldığı kişisel bilgi formu araştırmacı tarafından oluşturulmuştur.

2. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği

Ölçek, güvenli ve güvensiz bağlanma stillerinden kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanmayı ölçmeyi hedefleyen Erzen (2016) tarafından geliştirilmiştir. 18 madde ve 3 alt boyuttan oluşan ölçeğin geçerliğinin belirlenmesi için içerik, dil ve yapı geçerliğine bakılmıştır.

Ölçeğin 4,7,10,13 ve 16. Maddeleri güvenme boyutunu, 1,3,5,9,12,15 ve 18. maddeleri kaçınan bağlanma ve 2,6,8,11,14 ve 17. maddeleri ise kaygılı-kaçınan bağlanma alt boyutunu temsil etmektedir. Cronbach Alpha iç tutarlılık katsayısından yararlanılarak ölçeğin güvenilirliği test edilmiştir. Ölçeğin alt boyutlarına göre iç tutarlılık katsayısının güvenli bağlanma stili için .69, kaçınan bağlanma stili için .80 ve kaygılı kararsız bağlanma stili için .71 olduğu tespit edilmiştir. Yapılan çalışmada ölçeğin Cronbach Alpha değerleri alt boyutlarına göre güvenli bağlanma .85, kaçınan bağlanma stili için .68 ve kaygılı-kararsız bağlanma stili için .77 bulunmuştur.

3. Çocukluk Deneyimleri Ölçeği

Gilbert, Cheung, Grandfield, Campey, and Irons (2003) tarafından geliştirilen ölçek Akın, Çitemel ve Uysal tarafından 2013 yılında Türkçe 'ye uyarlanmıştır. Ölçek tehdit edici, boyun eğdirici, değersizlik alt boyutlarından oluşan 15 maddelik beşli likert tipinde bir ölçektir. Alt ölçeklerin her birinden ayrı puanlar alınabileceği gibi 6., 7. ve 9. maddelerin ters kodlanması ile ölçek toplam bir çocukluk deneyimleri (olumsuz yaşantılar) puanı da verirken ölçekten alınan puanın yüksekliği olumsuz deneyimlerin sayıca fazlalığını ifade etmektedir. Doğrulayıcı faktör analizinde 15 madde üç boyuttan oluşan modelin iyi uyum verdiği ($\chi^2=163.71$, $sd=86$, $p=0.0000$, $RMSEA=.049$, $NFI=.95$, $CFI=.97$, $IFI=.97$, $SRMR=.043$) bulgulanmıştır. Ölçeğin faktör yükleri .36 ile .68, madde toplam korelasyon katsayıları ise .33 ile .60 arasında sıralanmaktadır. Ölçeğin iç tutarlılık güvenilirlik katsayısı değersizlik içeren anılar alt boyutu için .57, boyun eğdirici anılar alt boyutu için .71 ve tehdit edici anılar alt boyutu için .78, ölçeğin bütünü için .85 olarak bulunmuştur (Akın, Uysal, & Çitemel, 2013). Yapılan çalışmada ölçeğin alt boyutlarına göre Cronbach Alpha değerleri tehdit edici alt boyutu için .85, boyun eğici alt boyutu için .81 ve değersizlik alt boyutu için .57 olduğu tespit edilmiştir.

4. Sosyal Atom Ölçeği

Sosyal Atom Ölçeği Altınay (1994) tarafından geliştirilmiştir. İki bölümden oluşan ölçeğin birinci bölümünde demografik bilgilerin yanı sıra bir bireyin hayatında yer alması olası 26 kişi ve diğer seçeneği bulunmaktadır. Bu ayrıntı sayesinde bireyin nasıl bir evren içinden kendi sosyal atomunu oluşturduğunun belirlenmesi mümkün olmaktadır. İkinci bölümde ise merkezde yer alan “BEN” etrafında bulunan halkalar katılımcı, duygusal yakınlık hissetme durumlarını dikkate alarak en önemli ve yakın hissettiklerini en yakına, daha az öneme sahip olanları ise dış halkalara yerleştirmektedir (Altınay, 1994).

7 ana kriter içinde değerlendirilen Sosyal Atom Ölçeğinde 1- Genel puanı ifade etmektedir. En içteki halka puanı 6 olmak üzere 2,3,4,5 ve 6 numaralı halkalar 5,4,3,2 ve 1 puan ile değerlendirilmektedir. Katılımcı her bir halkaya yerleştirdiği kişi sayısı ile ilgili puan ile çarpılmaktadır. 2- Yerleştirdiği kişilerin sayısı, 3- Yerleştirdiği kadınlardan aldığı puan, 4- Yerleştirdiği erkeklerden aldığı puan, 5-Yerleştirdiği akrabalarından aldığı puan, 6- Yerleştirdiği arkadaşlardan aldığı puan ve 7- Yerleştirdiği kişilerin öncelik sıraları (Altınay, 1994).

Ölçeğin güvenilirliği için iki yarı grup ile çalışma yürütülmüştür. Üniversite öğrencileri ile yapılan testin tekrarı ölçüm puanları arasındaki ilişkiler Sosyal Atom genel puanı $V=.98$ ($p < 001$), akraba puanı $r=.94$ ($p < 001$), arkadaş puanı $r=.90$ ($p < 001$), kadın puanı $r=.92$ ($p < 001$) ve erkek puanı $r=.85$ ($p < 001$) bulunmuştur. Testin güvenilirliği için yapılan ikinci çalışma ergenlerle yürütülmüş ve testin tekrarı yöntemi ile beş farklı ilişki türünde ilişkiye bakılmıştır. Buna göre; Sosyal Atom puanı $r=.99$ ($p < 001$), akraba puanı $r=.90$ ($p < 001$), arkadaş puanı $V=.89$ ($p < 001$), kadın puanı $r=.88$ ($p < 001$) ve erkek puanı $r=.84$ ($p < 001$) bulunmuştur (Altınay, 1994).

D. Verilerin Toplanması

Araştırmanın 12.12.2023 tarihinde E-88083623-020-104902 sayı ile etik kurul onayı alındıktan sonra çalışılmaya başlanmıştır. 2023-2024 eğitim öğretim yılında bir vakıf üniversitesinin Mühendislik ve Eğitim Fakültesi'nde bölümlerin öğretim üyeleri ile danışman öğretim görevlisi Doç. Dr. Özlem Şener irtibata geçerek ilgili bölümlerde öğrenim gören öğrenci sayılarına ulaşmıştır. Kadın ve erkek sayılarının eşitlenebilmesi adına mühendislik fakültesinden destek alınmıştır. Araştırmacı ilgili bölüm öğretim görevlileri ile plan program yapıp yüz yüze onam aldıktan sonra ilgili katılımcılara

Kişisel Bilgiler Formu, Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği gönüllülük dikkate alınarak ölçekler uygulanmıştır.

E. Verilerin Analizi

Verilerin analizinde istatistik paket programı kullanılmıştır. Betimsel verilerin analizinde sayı, yüzde, minimum ve maksimum değer, ortalama, standart sapma değerleri, Cronbach alfa değerleri kullanılmıştır. Araştırma verilerinin normallik açısından incelenirken uç değerler, çarpıklık ve basıklık katsayılarına ait bulgular değerlendirilmiştir. Uç değer olduğu tespit edilen 25 veri sonraki analizlere dahil edilmemiştir. Analizler sonucunda elde edilen bulgular değerlendirilerek verilerin analizinde parametrik testlerin kullanılması gerektiğine karar verilmiştir. Alt grup sayısı 25'in altında olan değişkenlerde parametrik olmayan analizler kullanılmıştır. Buna göre verilerin analizinde Pearson ve Spearman korelasyon, bağımsız gruplar t-testi, ANOVA ve Kruskal Wallis analizleri kullanılmıştır. ANOVA ve Kruskal Wallis analizde anlamlı çıkan puanların ikili karşılaştırmaları için sırasıyla Scheffe ve pairwise comparison testlerine bakılmıştır. Aracı rol analizleri için 'Aracı Değişken Analizi' ve 'Paralel Çoklu Aracı Değişken Analizi' uygulanmıştır. Analizde bootstrap yöntemi kullanılmış, toplam etkiler, doğrudan etkiler ve dolaylı etkiler belirlenmiş ve güven aralıkları dikkate alınmıştır. Aracı değişken analizi için çeşitli makrolar kullanılmıştır.

IV. BULGULAR

Bu bölümde, katılımcılardan Demografik Bilgi, ÜBBSÖ, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği kullanılarak toplanan verilerin analiz edilmesi neticesinde elde edilen bulgular ve bu bulgular temel alınarak yapılan açıklamalar yer almaktadır.

Çizelge 1 Çalışma Grubuna İlişkin Demografik Bilgiler

	Gruplar	N	%
Cinsiyet	Kadın	212	52,9
	Erkek	189	47,1
Kardeş Sayısı	Tek Çocuk	11	2,7
	2 Kardeş	162	40,4
	3 Kardeş	102	25,4
	4 Kardeş	67	16,7
	5+ Kardeş	59	14,7
Çocukluğunda Ailenin Durumu	Bütün	375	93,5
	Parçalanmış	26	6,5
İlişki Sayısı	Hiç	104	25,9
	1	116	28,9
	2	66	16,5
	3	56	14,0
	4+	59	14,7

Çizelge 1’de çalışma grubu katılımcılarına ilişkin demografik bilgiler yer almaktadır. Buna göre katılımcıların %52,9’u kadın, %47,1’i erkektir. Katılımcıların %2,7’si tek çocuk, %40,4’ü iki kardeş, %25,4’ü üç kardeş, %16,7’si dört kardeş, %14,7’si beş ve üzeri kardeştir. Katılımcıların %93,5’i bütün ailede, %6,5’i parçalanmış ailede büyümüştür. Katılımcıların %25,9’unun hiç ilişkisi olmaması, %28,9’unun bir, %16,5’nin iki, %14’ünün üç, %14,7’sinin dört ve üzeri partneri olmuştur.

Çizelge 2 Araştırmada Kullanılan Ölçeklere İlişkin Betimsel İstatistikler

	N	Min.	Maks.	\bar{x}	ss	Çarpıklık	Basıklık
Kaçınan	401	7	33	15,60	5,03	,46	,25
Kaygılı Kararsız	401	6	30	15,89	4,93	,28	-,19
Güvenli	401	7	25	18,99	3,64	-,77	,54
Tehdit Edici	401	6	30	12,83	5,80	1,05	,65
Boğun Eğdirici	401	6	30	13,59	5,44	,59	-,09
Değersizlik	401	3	15	7,11	2,70	,51	-,04
Ç. Deneyimi Toplam	401	15	75	33,52	12,45	,89	,49
Anne	401	0	3	1,15	,49	2,37	6,45
Baba	401	0	5	1,36	,94	1,28	1,81
Kardeş	401	0	4	1,33	,85	1,20	1,48
Akraba	401	0	84	18,97	20,93	1,23	,86
Arkadaş	401	0	80	16,65	16,64	1,25	,83
Sevgili	401	0	4	,58	,94	1,56	1,60
Sosyal Atom Toplam	401	0	174	58,57	34,17	,97	,63

Çizelge 2’de araştırmada kullanılan ölçeklere ilişkin betimsel istatistikler verilmiştir. Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutunun en düşük değeri 7, en yüksek değeri 33, ortalaması 15,60, standart sapması 5,03, çarpıklık değeri ,46, basıklık değeri ,25’tir. Kaygılı kararsız alt boyutunun en düşük değeri 6, en yüksek değeri 30, ortalaması 15,89, standart sapması 4,93, çarpıklık değeri ,28, basıklık değeri -,19’dur. Güvenli alt boyutunun en düşük değeri 7, en yüksek değeri 25, ortalaması 18,99, standart sapması 3,64, çarpıklık değeri -,77, basıklık değeri ,54’tür. Çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeğinin en düşük değeri 6, en yüksek değeri 30, ortalaması 12,83, standart sapması 5,80, çarpıklık değeri 1,05, basıklık değeri ,65’tir. Çocukluk deneyimleri boyun eğdirici alt ölçeğinin en düşük değeri 6, en yüksek değeri 30, ortalaması 13,59, standart sapması 5,44, çarpıklık değeri ,59, basıklık değeri -,09’dur. Çocukluk deneyimleri boyun eğdirici alt ölçeğinin en düşük değeri 3, en yüksek değeri 15, ortalaması 7,11, standart sapması 2,70, çarpıklık değeri ,51, basıklık

değeri -,04'tür. Çocukluk deneyimleri ölçeğinin en düşük değeri 15, en yüksek değeri 75, ortalaması 33,52, standart sapması 12,45, çarpıklık değeri ,89, basıklık değeri ,49'dur. Sosyal Atom Ölçeğinde anne en düşük değeri 0, en yüksek değeri 3, ortalaması 1,15, standart sapması ,49, çarpıklık değeri 2,37, basıklık değeri 6,45'dir. Sosyal Atom Ölçeğinde Baba en düşük değeri 0, en yüksek değeri 5, ortalaması 1,36, standart sapması ,94, çarpıklık değeri 1,28, basıklık değeri 1,81'dir. Sosyal Atom Ölçeğinde kardeş en düşük değeri 0, en yüksek değeri 4, ortalaması 1,33, standart sapması ,94, çarpıklık değeri 1,20, basıklık değeri 1,48'dir. Sosyal Atom Ölçeğinde akraba en düşük değeri 0, en yüksek değeri 84, ortalaması 18,97, standart sapması 20,93, çarpıklık değeri 1,23, basıklık değeri ,86'dır. Sosyal Atom Ölçeğinde arkadaş en düşük değeri 0, en yüksek değeri 80, ortalaması 16,65, standart sapması 16,64, çarpıklık değeri 1,25, basıklık değeri ,83'tür. Sosyal Atom Ölçeğinde sevgili en düşük değeri 0, en yüksek değeri 4, ortalaması ,58, standart sapması ,94, çarpıklık değeri 1,56, basıklık değeri 1,60'tır. Sosyal atom ölçeğinin en düşük değeri 0, en yüksek değeri 174, ortalaması 58,57, standart sapması 34,17, çarpıklık değeri ,97, basıklık değeri ,63'tür.

Çizelge 3 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

		Kaçman	Kaygılı Kararsız	Güvenli
Anne	rho	,005	,124*	-,102*
Baba	r	-,032	,066	-,125*
Kardeş	r	-,015	,033	,060
Akraba	r	-,082	-,181**	,198**
Arkadaş	r	-,134**	-,216**	,175**
Sevgili	r	,006	-,133**	-,051
Sosyal Atom Toplam	r	-,198**	-,248**	,236**

*p<,05; **p<,01

Çizelge 3'te Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ) ve Sosyal Atom Ölçeği puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Anlamli ilişki tespit edilen bulgular burada rapor edilmiştir. Buna göre katılımcıların sosyal atom anne çemberi alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde (rho=,124), güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde (rho=-,102) anlamli ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom baba

çemberi alt ölçeği puanları ile güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,125$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom akraba çemberi alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,181$), güvenli alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,198$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom arkadaş çemberi alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,134$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,216$), güvenli alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,175$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom sevgili çemberi alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,133$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,198$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,248$), güvenli alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,236$) anlamlı ilişki vardır.

Çizelge 4 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon Analizi

		Kaçınan	Kaygılı Kararsız	Güvenli
Tehdit Edici	r	,176**	,220**	-,357**
Boğun Eğdirici	r	,124*	,273**	-,252**
Değersizlik	r	,188**	,148**	-,301**
Ç. Deneyimleri Toplam	r	,177**	,254**	-,342**

* $p<,05$; ** $p<,01$

Çizelge 4'te Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Anlamlı ilişki tespit edilen bulgular burada rapor edilmiştir. Buna göre katılımcıların çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,176$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,220$), güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, orta düzeyde ($r=-,357$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların çocukluk deneyimleri boyun eğdirici alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,124$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,273$), güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, zayıf

düzeyde ($r=-,252$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların çocukluk deneyimleri değersizlik alt ölçeği puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,188$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,148$), güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, orta düzeyde ($r=,301$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları ile ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,177$), kaygılı kararsız alt boyutu puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,254$), güvenli alt boyutu puanları arasında negatif yönlü, orta düzeyde ($r=-,342$) anlamlı ilişki vardır.

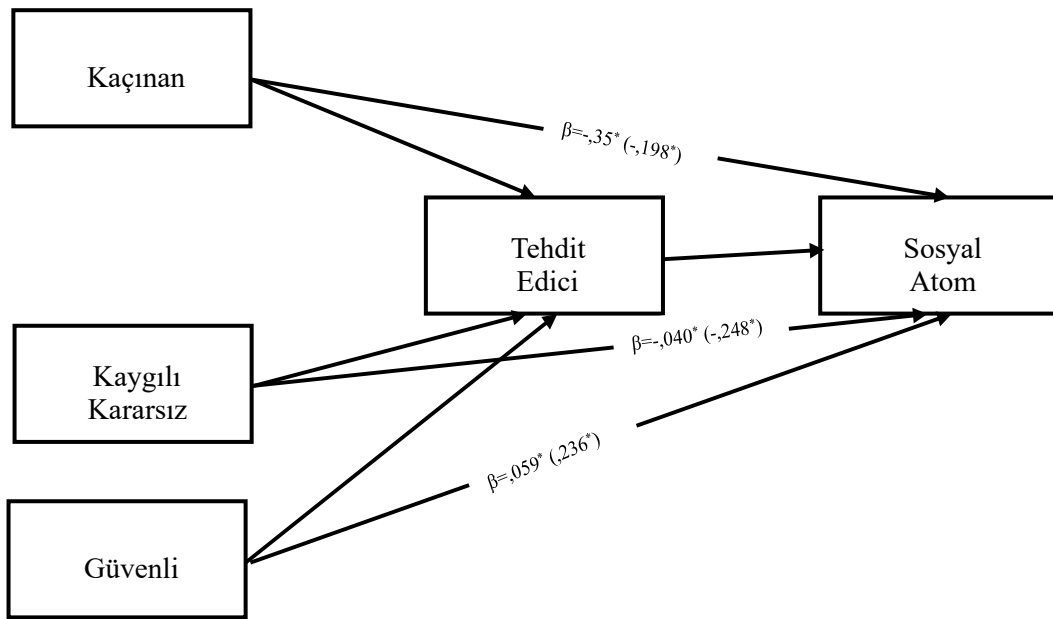
Çizelge 5 Sosyal Atom Ölçeği ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarına İlişkin Korelasyon

		Tehdit Edici	Boyun Eğdirici	Değersizlik	Ç. Deneyimleri Toplam
Anne	rho	,211**	,218**	,163**	,237**
Baba	r	,198**	,195**	,167**	,214**
Kardeş	r	,031	,025	,053	,037
Akraba	r	-,156**	-,168**	-,186**	-,187**
Arkadaş	r	-,185**	-,118*	-,171**	-,175**
Sevgili	r	,017	,069	,077	,055
Sosyal Atom Toplam	r	-,227**	-,173**	-,234**	-,233**

* $p<,05$; ** $p<,01$

Çizelge 5'te Çocukluk Deneyimleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği puanlarına ilişkin korelasyon analizi sonuçları verilmiştir. Anlamlı ilişki tespit edilen bulgular burada rapor edilmiştir. Buna göre katılımcıların sosyal atom anne çemberi alt ölçeği puanları ile çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($\rho=,211$), boyun eğdirici alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($\rho=,218$), değersizlik alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($\rho=,163$), çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($\rho=,237$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom baba çemberi alt ölçeği puanları ile çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,198$), boyun eğdirici alt ölçeği puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,195$), değersizlik alt ölçeği puanları arasında

pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,167$), çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları arasında pozitif yönlü, zayıf düzeyde ($r=,214$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom akraba çemberi alt ölçeği puanları ile çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,156$), boyun eğdirici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,168$), değersizlik alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,186$), çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,187$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom arkadaş çemberi alt ölçeği puanları ile çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,185$), boyun eğdirici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,118$), değersizlik alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,171$), çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,175$) anlamlı ilişki vardır. Katılımcıların sosyal atom ölçeği toplam puanları ile çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,227$), boyun eğdirici alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,173$), değersizlik alt ölçeği puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,234$), çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanları arasında negatif yönlü, zayıf düzeyde ($r=-,233$) anlamlı ilişki vardır.

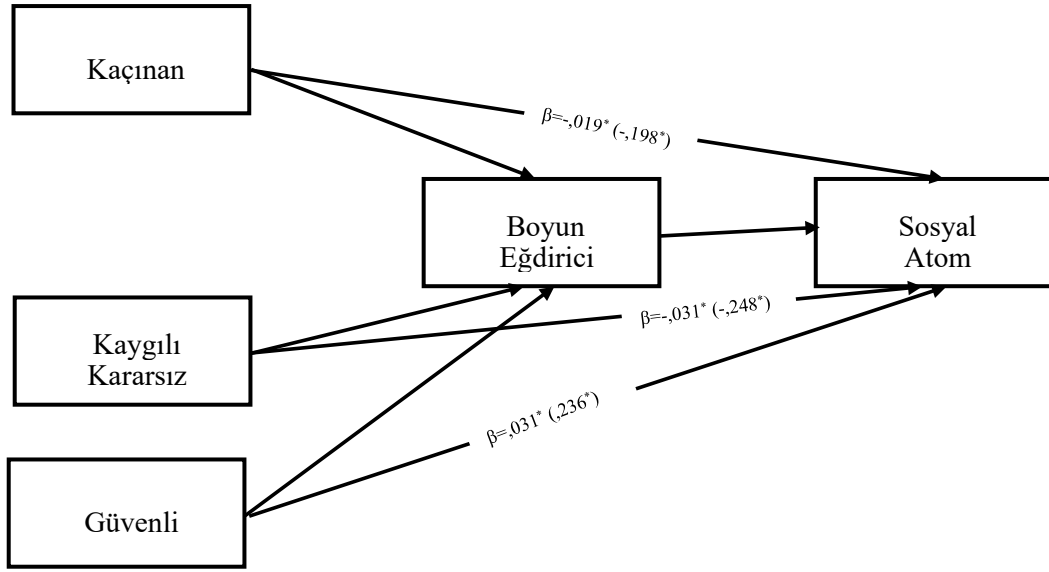
Şekil 1 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model

Şekil 1, Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile Sosyal Atom Ölçeği puanları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimleri tehdit edici alt boyutu puanlarının aracılık rolünü incelemek için model şemasını göstermektedir. Çizelge 6, aracılığın toplam, doğrudan ve dolaylı etkileri için regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 6 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Toplam	Doğrudan	Dolaylı	Güven Aralıkları		Model
	Etki	Etki	Etki	LLCI	ULCI	R ² /F/p
	β	β	β			
Kaçınan	-,198	-,163	-,035	-,062	-,013	,077/16,677/,000
Kaygılı Kararsız	-,248	-,208	-,040	-,068	-,017	,093/20,418/,000
Güvenli	,236	,178	,059	,024	,098	,079/17,115/,000

Çizelge 6'ya göre, Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği puanlarının Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu ($\beta=-,035$; [-,198; -,163]), kaygılı kararsız alt boyutu ($\beta=-,040$; [-,248; -,208]) ve güvenli alt boyutunun ($\beta=,059$; [,236; ,178]) Sosyal Atom Ölçeği puanları üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği bulunmuştur.

Şekil 2 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model

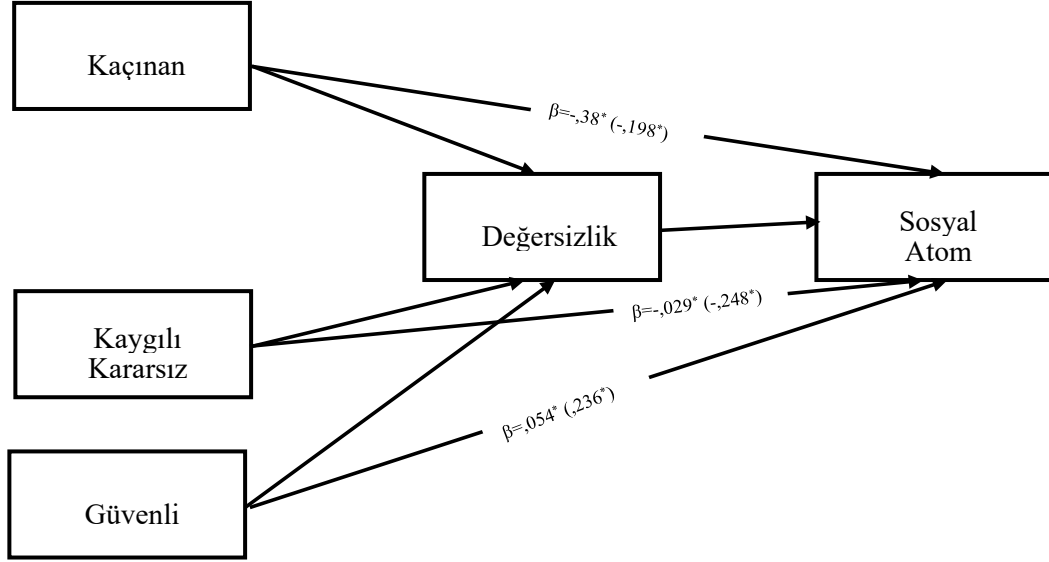
Şekil 2, Üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile Sosyal Atom Ölçeği puanları arasındaki ilişkide Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği puanlarının aracılık rolünü incelemek için model şemasını göstermektedir. Çizelge 7, aracılığın toplam, doğrudan ve dolaylı etkileri için regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 7 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Toplam Doğrudan		Dolaylı	Güven Aralıkları		Model
	Etki	Etki	Etki	LLCI	ULCI	R ² /F/p
	β	β	β			
Kaçınan	-,198	-,179	-,019	-,040	-,003	,061/13,035/,000
Kaygılı Kararsız	-,248	-,217	-,031	-,060	-,005	,074/15,824/,000
Güvenli	,236	,205	,031	,006	,058	,069/14,854/,000

Çizelge 7'ye göre, Çocukluk Deneyimleri Boyun Eğdirici Alt Ölçeği puanlarının Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu (β=-,019; [-,198; -,179]), kaygılı kararsız alt boyutu (β=-,031; [-,248; -,217]) ve güvenli alt boyutunun (β=,031;

[,236; ,205]) Sosyal Atom Ölçeği puanları üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği bulunmuştur.

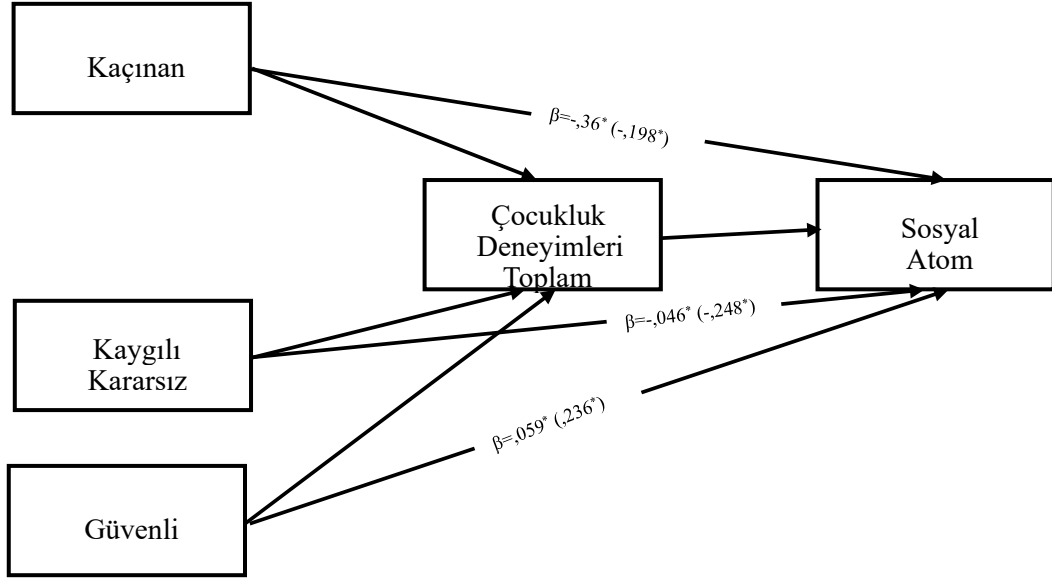
Şekil 3 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Değersizlik Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model

Şekil 3'te üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ile sosyal atomları arasındaki ilişkide çocuklukta yaşanan değersizlik deneyimlerinin aracılık rolü modellenmiştir. Çizelge 8, aracılığın toplam, doğrudan ve dolaylı etkileri için regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 8 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Değersizlik Alt Ölçeği Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Regresyon Analizi Sonuçları

Değişkenler	Toplam Doğrudan Dolaylı			Güven Aralıkları		Model
	Etki	Etki	Etki	LLCI	ULCI	R ² /F/p
	β	β	β			
Kaçınan	-,198	-,159	-,038	-,070	-,015	,035/14,566/,000
Kaygılı Kararsız	-,248	-,219	-,029	-,058	-,008	,102/22,489/,000
Güvenli	,236	,182	,054	,024	,092	,085/18,469/,000

Çizelge 8'e göre, Çocukluk Deneyimleri Değersizlik Alt Ölçeği puanlarının Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu ($\beta=-,038$; [-,198; -,159]), kaygılı kararsız alt boyutu ($\beta=-,029$; [-,248; -,219]) ve güvenli alt boyutunun ($\beta=,054$; [,236; ,182]) Sosyal Atom Ölçeği puanları üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği bulunmuştur.

Şekil 4 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları Arasındaki İlişkide Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Toplam Puanlarının Aracılık Analizine İlişkin Model

Şekil 4'te üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolü modellenmiştir. Çizelge 9, aracılığın toplam, doğrudan ve dolaylı etkileri için regresyon analizi sonuçlarını göstermektedir.

Çizelge 9 Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği Puanları ile Sosyal Atom Ölçeği Puanları

Değişkenler	Toplam Doğrudan Dolaylı			Güven Aralıkları		Model
	Etki	Etki	Etki	LLCI	ULCI	
	β	β	β			$R^2/F/p$
Kaçınan	-,198	-,162	-,036	-,064	-,013	,079/17,150/,000
Kaygılı Kararsız	-,248	-,202	-,046	-,077	-,022	,92/20,257/,000
Güvenli	,236	,177	,059	,025	,095	,082/17,728/,000

Çizelge 9'a göre, Çocukluk Deneyimleri Ölçeği toplam puanlarının Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu ($\beta=-,036$; $[-,198; -,162]$), kaygılı kararsız alt boyutu ($\beta=-,046$; $[-,248; -,202]$) ve güvenli alt boyutunun ($\beta=,059$; $[,236; ,177]$) Sosyal Atom Ölçeği puanları üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği bulunmuştur.

Çizelge 10 Cinsiyet Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kaçınan	Kadın	212	15,00	4,820	-2,569	399	,011
	Erkek	189	16,28	5,195			
Kaygılı Kararsız	Kadın	212	15,81	4,678	-,359	399	,719
	Erkek	189	15,98	5,211			
Güvenli	Kadın	212	19,91	3,123	5,537	399	,000
	Erkek	189	17,96	3,911			
Sosyal Atom Toplam	Kadın	212	65,13	33,646	4,155	399	,000
	Erkek	189	51,21	33,339			

Çizelge 10'da cinsiyet değişkenine göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu ($t=-2,569$; $p=,011$), güvenli alt boyutu ($t=5,537$; $p=,000$) ve sosyal atom ölçeği puan ortalamalarında ($t=4,155$; $p=,000$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Kadın katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği güvenli alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{x} =19,91$) ve sosyal atom ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=65,13$), erkek katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x} =17,96$; $\bar{x} =51,21$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Erkek katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği kaçınan alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{x} =16,28$) kadın katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x} =15,00$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçeklerin puan ortalamalarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 11 Cinsiyet Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Tehdit Edici	Kadın	212	12,23	5,854	-2,182	399	,030
	Erkek	189	13,49	5,687			
Boğun Eğdirici	Kadın	212	13,78	5,489	,757	399	,450
	Erkek	189	13,37	5,404			
Değersizlik	Kadın	212	6,96	2,638	-1,172	399	,242
	Erkek	189	7,28	2,785			
Ç. Deneyimi Toplam	Kadın	212	32,97	12,464	-,936	399	,350
	Erkek	189	34,14	12,448			

Çizelge 11’de cinsiyet değişkenine göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna katılımcıların Çocukluk Deneyimleri Tehdit Edici Alt Ölçeği ($t=-2,182$; $p=,030$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Erkek katılımcıların tehdit edici alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=13,49$) kadın katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x} =12,23$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçeklerin puan ortalamalarında cinsiyet değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 12 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Analizi

	Gruplar	N	\bar{X} sıra	H	ss	p	Fark
Kaçınan	Tek Çocuk ^a	11	253,55	24,852	4	,000	a > e
	2 Kardeş ^b	162	221,81				b > e
	3 Kardeş ^c	102	199,29				c > e
	4 Kardeş ^d	67	199,81				d > e
	5+ Kardeş ^e	59	138,36				
Kaygılı Kararsız	Tek Çocuk ^a	11	178,91	4,485	4	,344	–
	2 Kardeş ^b	162	200,77				
	3 Kardeş ^c	102	218,70				
	4 Kardeş ^d	67	194,30				
	5+ Kardeş ^e	59	182,77				
Güvenli	Tek Çocuk ^a	11	198,41	2,953	4	,566	–
	2 Kardeş ^b	162	193,23				
	3 Kardeş ^c	102	213,85				
	4 Kardeş ^d	67	210,21				
	5+ Kardeş ^e	59	190,14				
Sosyal Atom Toplam	Tek Çocuk ^a	11	234,77	9,154	4	,057	–
	2 Kardeş ^b	162	183,54				
	3 Kardeş ^c	102	215,94				
	4 Kardeş ^d	67	223,21				
	5+ Kardeş ^e	59	191,59				

Çizelge 12’de kardeş sayısı değişkenine göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği kaçınan alt boyutu ölçek sıra ortalamalarında anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir (H=24,852; p=000). Hangi gruplar arası farklılık olduğunu tespit etmek için pairwise comparison analizi yapılmıştır. Buna göre tek çocuk olanların, iki, üç ve dört kardeş olanların Üç Boyutlu Bağlanma Stili Ölçeği kaçınan alt boyutu ölçek sıra

ortalamları ($\bar{x}_{\text{sıra}}=253,55$; $\bar{x}_{\text{sıra}}=221,81$; $\bar{x}_{\text{sıra}}=199,29$; $\bar{x}_{\text{sıra}}=199,81$) beş ve üstü kardeş olanların ölçek sıra ortalamalarından ($\bar{x}_{\text{sıra}}=138,36$) anlamlı şekilde yüksektir. Diğer ölçek sıra ortalamalarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 13 Kardeş Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Sıra Ortalamalarının Karşılaştırılmasına İlişkin Kruskal Wallis Testi Analizi

	Gruplar	N	\bar{x} sıra	H	ss	p	Fark
Tehdit Edici	Tek Çocuk ^a	11	179,05	3,375	4	,497	-
	2 Kardeş ^b	162	196,51				
	3 Kardeş ^c	102	192,05				
	4 Kardeş ^d	67	217,28				
	5+ Kardeş ^e	59	214,40				
Boğun Eğdirici	Tek Çocuk ^a	11	157,68	6,919	4	,140	-
	2 Kardeş ^b	162	193,30				
	3 Kardeş ^c	102	193,78				
	4 Kardeş ^d	67	212,60				
	5+ Kardeş ^e	59	229,53				
Değersizlik	Tek Çocuk ^a	11	170,00	3,502	4	,478	-
	2 Kardeş ^b	162	212,86				
	3 Kardeş ^c	102	191,40				
	4 Kardeş ^d	67	193,89				
	5+ Kardeş ^e	59	198,89				
Ç. Deneyimi Toplam	Tek Çocuk ^a	11	170,77	4,310	4	,366	-
	2 Kardeş ^b	162	196,33				
	3 Kardeş ^c	102	191,69				
	4 Kardeş ^d	67	213,07				
	5+ Kardeş ^e	59	221,85				

Çizelge 13'te kardeş sayısı değişkenine göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği sıra ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin Kruskal Wallis testi sonuçları verilmiştir. Buna göre katılımcıların Çocukluk Deneyimleri Ölçeği sıra ortalamalarında kardeş sayısı değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 14 Aile Bütünlüğü Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Kaçınan	Bütün	375	15,42	4,936	-2,777	399	,006
	Parçalanmış	26	18,23	5,792			
Kaygılı Kararsız	Bütün	375	15,66	4,953	-3,626	399	,000
	Parçalanmış	26	19,23	3,089			
Güvenli	Bütün	375	19,16	3,605	3,654	399	,000
	Parçalanmış	26	16,50	3,350			
Sosyal Atom Toplam	Bütün	375	58,91	34,079	,764	399	,445
	Parçalanmış	26	53,62	35,872			

Çizelge 14’te aile bütünlüğü değişkenine göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği (ÜBBSÖ) ve Sosyal Atom Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği kaçınan alt boyutu ($t=-2,777$; $p=,006$), kaygılı kararsız alt boyutu puan ortalamalarında ($t=-3,626$; $p=,000$) ve güvenli alt boyutu ($t=3,654$; $p=,000$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Parçalanmış ailede büyüyenlerin ÜBBSÖ kaçınan alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{x} =19,91$) ve kaygılı kararsız alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{x}=65,13$), parçalanmamış ailede büyüyen katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x}=15,42$; $\bar{x} =15,66$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Parçalanmamış ailede büyüyenlerin Üç Boyutlu Bağlanma stilleri Ölçeği güven alt boyutu puan ortalamaları ($\bar{x} =19,16$) parçalanmış ailede büyüyenlerin puan ortalamalarından ($\bar{x} =16,50$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçeklerin puan ortalamalarında aile bütünlüğü değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 15 Aile Bütünlüğü Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin Bağımsız Örneklem T-Test Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	t	sd	p
Tehdit Edici	Bütün	375	12,54	5,620	-3,785	399	,000
	Parçalanmış	26	16,92	6,899			
Boğun Eğdirici	Bütün	375	13,52	5,501	-,957	399	,339
	Parçalanmış	26	14,58	4,571			
Değersizlik	Bütün	375	6,95	2,628	-4,620	399	,000
	Parçalanmış	26	9,42	2,859			
Ç. Deneyimi Toplam	Bütün	375	33,01	12,280	-3,169	399	,002
	Parçalanmış	26	40,92	12,843			

Çizelge 15'te aile bütünlüğü değişkenine göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin bağımsız örneklem t-test analizi sonuçları verilmiştir. Buna katılımcıların tehdit edici alt ölçeği puan ortalamaları ($t=-3,785$; $p=,000$), değersizlik alt ölçeği puan ortalamalarında ($t=-4,620$; $p=,000$) ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği toplam puan ortalamaları ($t=-3,169$; $p=,002$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Parçalanmış ailede büyüyenlerin tehdit edici alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x} =16,92$), değersizlik alt ölçeği puan ortalamalarında ($\bar{x} =9,42$) ve Çocukluk Deneyimleri Ölçeği toplam puan ortalamaları ($\bar{x} =40,92$), parçalanmamış ailede büyüyen katılımcıların puan ortalamalarından ($\bar{x} =12,54$; $\bar{x} =6,95$; $\bar{x} =33,01$) anlamlı şekilde daha yüksektir. Diğer ölçeklerin puan ortalamalarında aile bütünlüğü değişkenine göre anlamlı farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 16 Partner Sayısı Değişkenine Göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Kaçınan	Hiç ^a	104	15,24	4	,256	,906	–
	1 ^b	116	15,87				
	2 ^c	66	15,61				
	3 ^d	56	15,46				
	4+ ^e	59	15,83				
Kaygılı Kararsız	Hiç ^a	104	16,55	4	3,235	,012	a > d
	1 ^b	116	15,74				e > d
	2 ^c	66	15,74				
	3 ^d	56	14,04				
	4+ ^e	59	16,95				
Güvenli	Hiç ^a	104	19,24	4	,224	,925	–
	1 ^b	116	18,88				
	2 ^c	66	18,98				
	3 ^d	56	19,02				
	4+ ^e	59	18,73				
Sosyal Atom Toplam	Hiç ^a	104	58,66	4	,346	,847	–
	1 ^b	116	59,51				
	2 ^c	66	60,98				
	3 ^d	56	58,21				
	4+ ^e	59	54,19				

Çizelge 16’da partner sayısı değişkenine göre Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği ve Sosyal Atom Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre katılımcıların Üç Boyutlu Bağlanma Ölçeğinin kaygılı kararsız alt boyutu puan ortalamalarında (F=3,235; p=,012) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Hangi gruplar arası farklılık olduğunu tespit etmek için Scheffe analizi yapılmıştır. Buna göre hiç partneri olmayanlar (\bar{x} =16,55) ile dört ve üstü partneri olanların (\bar{x} =16,95) Üç Boyutlu Bağlanma Ölçeğinin kaygılı kararsız alt boyutu puan ortalamaları, üç partneri olanların (\bar{x} =16,95) puan ortalamalarından

anlamli şekilde daha yuksektir. Diğer olçeğin puan ortalamalarında partner sayısı değişkenine göre anlamli farklılaşma tespit edilmemiştir ($p>,05$).

Çizelge 17 Partner Sayısı Değişkenine Göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği Puanlarının Karşılaştırılmasına İlişkin ANOVA Analizi

	Gruplar	N	\bar{x}	ss	F	p	Fark
Tehdit Edici	Hiç ^a	104	12,61	4	4,693	,001	e > b
	1 ^b	116	11,58				
	2 ^c	66	13,48				
	3 ^d	56	12,36				
	4+ ^e	59	15,37				
Boğun Eğdirici	Hiç ^a	104	13,46	4	3,494	,008	e > b
	1 ^b	116	12,60				
	2 ^c	66	13,70				
	3 ^d	56	13,41				
	4+ ^e	59	15,80				
Değersizlik	Hiç ^a	104	6,94	4	3,095	,016	c > b
	1 ^b	116	6,52				
	2 ^c	66	7,62				
	3 ^d	56	7,34				
	4+ ^e	59	7,76				
Ç. Deneyimi Toplam	Hiç ^a	104	33,01	4	4,674	,001	e > b
	1 ^b	116	30,70				
	2 ^c	66	34,80				
	3 ^d	56	33,11				
	4+ ^e	59	38,93				

Çizelge 17’de partner sayısı değişkenine göre Çocukluk Deneyimleri Ölçeği puan ortalamalarının karşılaştırılmasına ilişkin ANOVA testi sonuçları verilmiştir. Buna göre katılımcıların çocukluk deneyimleri tehdit edici alt ölçeği puan ortalamaları ($F=4,693$; $p=,001$), boyun eğdirici alt ölçeği puan ortalamaları ($F=3,494$; $p=,008$), değersizlik alt ölçeği puan ortalamaları ($F=3,095$; $p=,016$) ve ölçek toplam puan

ortalamlarında ($F=4,674$; $p=,001$) anlamlı farklılaşma olduğu tespit edilmiştir. Hangi gruplar arası farklılık olduğunu tespit etmek için Scheffe analizi yapılmıştır. Buna göre dört ve üstü partneri olanların tehdit edici alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=15,37$), boyun eğdirici alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=15,80$) ve ölçek toplam puan ortalamaları ($\bar{x} =38,93$), bir partneri olanların puan ortalamalarından ($\bar{x} =11,58$; $\bar{x} =12,60$; $\bar{x} =30,70$) anlamlı şekilde daha yüksektir. İki partneri olanların değersizlik alt ölçeği puan ortalamaları ($\bar{x}=7,62$), bir partneri olanların puan ortalamalarından ($\bar{x} =6,52$) anlamlı şekilde daha yüksektir.

V. TARTIŞMA, SONUÇ VE ÖNERİLER

A. Tartışma ve Sonuç

Bu araştırmada üniversite öğrencilerinin sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolü incelenmiştir. Çalışmanın birinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin çocukluk deneyimleri, yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasında ilişkiyi sorgulamaktadır. 212 kadın, 189 erkek olmak üzere 401 üniversite öğrencisinin sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasında anlamlı farklılıklar tespit edilirken, çocukluk deneyimlerinin de bu ilişkide her alt boyutuyla kısmi aracı role sahip olduğu bulunmuştur.

Çalışmanın ikinci problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin annelerini 1. çembere yerleştirme durumları ile yakın ilişki ve çocukluk deneyimleri arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Yapılan çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip üniversite öğrencileri, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerine göre sosyal atomlarında annelerine daha çok 1. çembere yerleştirdikleri tespit edilmiştir. Çalışmanın üçüncü problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin babalarını 1. çembere yerleştirme durumlarının yakın ilişki ve çocukluk deneyimleri arasındaki ilişki sorgulanmıştır. Yapılan çalışmada güvenli bağlanma stiline sahip üniversite öğrencileri, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerine göre sosyal atomlarında babalarını daha çok 1. çembere yerleştirdikleri tespit edilmiştir. Anne ve babaları ile yakın ilişkiler geliştiren üniversite öğrencilerinin anne ve babalarına güvenli bağlanmaları beklenmektedir. Ancak Bowlby, (2013) bağıllık ve bağımlılığın farkına vurgu yapmaktadır. Bireyselleşme sürecindeki üniversite öğrencilerinin her ne kadar güvenli bağlanma geliştirseler de ilk çemberlerine anne ve babalarını yerleştirmemeleri ebeveynlerine bağlı ama bağımlı olmadıklarını ifade ediyor olabilir. İlk sosyal ilişkileri deneyimlediği yerde güvende hissedilen birey ailesi dışındaki insanlarla da yakın ilişkiler kurabilir.

Çalışmanın dördüncü problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin kardeşlerini 1. çembere yerleştirme durumlarının yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasındaki ilişkide sorgulanmıştır. Yapılan çalışmada kardeşi 1. Çemberde yerleştirme

durumuna göre yakın ilişki ve çocukluk deneyimlerinde anlamlı farklılık bulunamamıştır. Alanyazın da kardeş ilişkisine dair yapılan araştırma sayısının oldukça kısıtlı olduğu görülmektedir. Çatalbaş (2021), 150 bireyle yapmış olduğu araştırmada madde kullanımı ile kardeş ilişkisini irdeleyerek; madde kullanımı olan bireylerin kardeşleri ile ilişkilerinin, kullanmayan bireylere kıyasla daha az olumlu olduğunu bulgulamıştır. Madde kullanımının olumsuz çocukluk deneyimleri oluşturabileceği düşünüldüğünde olumsuz çocukluk deneyimlerinin kardeş ile yakın ilişki kurmaya engel olabileceği düşünülmeyle birlikte araştırma bulguları bu hipotez de anlamlı bir farklılık göstermemektedir.

Çalışmanın beşinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki arkadaş puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişkiyi sorgulamaktadır. Araştırma bulgularına göre; güvenli bağlanan üniversite öğrencileri sosyal atomlarında arkadaşlarına kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerine göre daha fazla yer vermektedir. Ünal (2010) ın çalışmasında da kadınların kaçınan bağlanma stiline sahip olması durumunda 1. çembere daha az sayıda insana yer verdiği görülmektedir. Çalışmanın altıncı problem cümlesi üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki akraba puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişkiyi sorgulamaktadır. Güvenli bağlanan üniversite öğrencileri sosyal atomlarında akrabalarına kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerine göre daha fazla yer vermektedir. Güvenli bağlanma stiline sahip üniversite öğrencilerinin sosyal atomları, kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stili olanlara kıyasla daha kalabalık olduğu tespit edilmiştir. Güvenli bağlanan bireylerin iletişime açık ve sosyal ilişkilerini sürdürmede daha yetenekli olmaları arkadaş, akraba aile üyeleri ile daha yakın ilişkiler kurmalarını sağladığı ifade edilebilir. Satir (2018), aile ilişkilerinin bireyin sosyal ilişkilerini deneyimlediği ilk ortam olduğunu ve olumlu deneyimlerin aile dışında sosyal çevrelerinde de etkili olacağını vurgular.

Yapılan çalışmanın yedinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarındaki sevgili puanı ile yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir ilişki olup olmadığını sorgulamaktadır. Araştırma bulgularına göre; kaygılı kaçınan bağlanma stiline sahip üniversite öğrencileri sosyal atomlarında sevgililerine güvenli ve kaçınan bağlananlara kıyasla daha az yer verdikleri görülmektedir. Kaçınan kaygılı bağlanan bireyler her ne kadar hayatlarına bir eş, sevgili dahil etseler de

sevdikleri insan ile yakın ilişki kurmakta zorlanıyor, kaygılı tavırları ile insanları kendilerinden uzakta tutabileceği düşünülmektedir. Ünal'ın (2010) yaptığı araştırmaya göre ise sevgilisi olanların olmayanlara kıyasla sosyal atomları daha kalabalık olmaktadır. Akbağ ve Erden İmamoğlu 'na (2010) göre; güvenli bağlanan bireyler yalnızlık duygusunu daha az deneyimlemektedir. Kaya ve arkadaşlarının (2014) çalışmasında ise genç yetişkinlerde kaçınan bağlanma düzeyinin artması ile ilk çembere arkadaş alma ve sevgili edinme olasılıklarının düştüğü belirlenmiştir. Yapılan çalışmada dört ve üstü partner sayısına sahip olan üniversite öğrencilerinin bir partneri olanlara kıyasla daha fazla tehdit edici ve boyun eğdirici çocukluk deneyimine sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca iki partneri olanların bir partneri olanlara kıyasla daha fazla değersizlik içeren çocukluk deneyiminin olduğu tespit edilmiştir. Kültürel değerlere göre ilk sevgili olunan partner ile evlilik hayali kuran gençler yaşadıkları olumsuz deneyim ile kendini değersiz hissedebileceği düşünülmektedir. Araştırma bulguları literatür ile paralellik göstermektedir.

Araştırma bulgularına göre olumsuz çocukluk deneyimine sahip üniversite öğrencileri sosyal atomlarında akraba ve arkadaşlarına olumsuz çocukluk deneyimi olmayanlara oranla daha az yer vermektedir. Hayatının erken dönemlerinde en çok korunmaya ihtiyaç duyulan zamanlarda olumsuz deneyimlere sahip olmak insanların diğerlerine güvenme olasılığını azaltabilir ve yalnızlığa sürükleyebilir. Bu yalnızlık zorunlu bir yalnızlıktan öte tercih edilen bir yalnızlık olabilir. Ünal 'ın (2010) araştırması da bu sonuçları destekler niteliktedir. Anneden ayrı kalma, çocuklukta cinsel travma yaşantısı, anne sütü alamama ve benzer olumsuz çocukluk deneyimleri olan bireylerin ilk çemberlerine arkadaşlarını alma durumlarının azaldığı tespit edilmiştir. Olumsuz çocukluk deneyimleri içinde değerlendirilen ailede madde kullanan bir bireyin varlığı dikkate alındığında madde kullanan bireylerin sosyal atomlarında daha az sayıda insan olduğu tespit edilmiştir (Halat, 2021). Olumsuz çocukluk deneyimi az olan üniversite öğrencilerinin sosyal atomlarının kalabalıklaşmasına neden olduğu tespit edilmiştir. Lowell, Renk ve Adgate, (2014) çocukluğunda fiziksel ihmal deneyimi olan bireylerin ebeveynleri ve arkadaşları ile güvensiz bağlanma geliştirdikleri saptanmıştır. Altınay'a (1994) göre; nevrotik ve psikotik tanıları olan bireylerin de sosyal atomlarında sağlıklı ilişki kuramadıkları hatta hiç ilişki kuramamak gibi nedenlerle sosyal atomlarında az sayıda insan bulunduğu tespit edilmiştir. Ancak yapılan araştırma bulgularına göre olumsuz

çocukluk deneyimlerinde sevgili değişkeni için anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Aile içinde ihmal deneyimi olan bireylerin kaygılı bağlanma stili puanları, aile içi ihmal deneyimi olmayanlara kıyasla daha yüksek iken, aile içi ihmal yaşantısı olmayanların ise kaçınmacı bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu tespit edilmiştir (Çevik, 2023).

Yapılan araştırmanın sekizinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolünü irdelemektedir. Araştırmanın bulgularına göre; üniversite öğrencilerinin tehdit edici çocukluk deneyimlerinin sayısı kaçınan ve kaygılı kararsız bağlanma stiline sahip olma durumunu arttırmaktadır. Üniversite öğrencilerinin boyun eğdirici çocukluk deneyimleri sayısı arttıkça kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma düzeyleri de artmaktadır. Üniversite öğrencilerinin değersizlik içeren çocukluk deneyimlerinin sayısının artması güvenli bağlanma olasılığını azaltmaktadır. Ailesinden değersizlik içeren tavırlar gören bir çocuk kendisinin gerçekten değersiz olduğuna inanarak yalnız kalmayı tercih edebileceği düşünülmektedir. Üniversite öğrencilerinin olumsuz çocukluk deneyimlerinin sayısının artması güvenli bağlanma olasılığını azaltmaktadır. Bireylerin çocukluklarında deneyimlediği fiziksel, cinsel ihmal ve istismar kaygılı bağlanma ile ilişkili iken, duygusal ihmal kaçınan bağlanma ile ilişkilidir (Peker, 2017). Ünal (2010)'a göre cinsel travma gibi çocukluk deneyimleri olan bireylerde sosyal atomlarında annelerini ilk çembere yerleştirme olasılıkları düşüktür. Üniversite öğrencilerinin çocukluk deneyimlerinde boyun eğdirici, değersizlik hissettiren ve tehdit edici deneyim sayıları yükseldikçe çocuklarının sosyal atomlarında yer alma olasılıklarının azaldığı görülmektedir. Okur'a (2023) göre; zayıf kök aile ilişkilerinin bulunması güvensiz bağlanma ile ilişkilidir. Satir (2018), insanın ailesindeki ilişki deneyimlerinin, sosyal çevresindeki ilişkilerinin bir minyatürü olduğunu ifade eder. Aile ilişkilerinde olumsuz deneyimlerinin çokluğu kişide, ilişkilerinde güvensiz bağlanan bir tutum geliştirmesine yol açabildiği yapılan bu çalışmada elde edilen bulgulara göre ifade edilmektedir.

Yapılan araştırmanın dokuzuncu problem cümlesi üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu değersizlik içeren anılarının aracı rolünü irdelemektedir. Araştırma bulgularına göre; çocukluk deneyimleri değersizlik alt boyutu puanlarının üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kaçınan alt boyutu, kaygılı kararsız alt boyutu ve güvenli alt boyutunun

sosyal atom değerleri üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği araştırma sonunda bulgulanmıştır. Çocukluğunda anne ve babası tarafından yeterli değer hissini alamadan büyüyen bireyler değersizlik hissini yetişkinlik dönemlerine taşımakta ve bu hissin onların sosyal ilişkilerinde geri planda kalmayı tercih etmelerine yol açtığı düşünölmektedir. Şenkal'ın (2013) 369 üniversite öğrencisi ile yürütmüş olduğu araştırma bulgularına göre; bireylerin çocuklukta yaşamış olduğu olumsuz yaşantıların yetişkinlik döneminde depresyon ve kaygı durumunu desteklediği tespit edilmiştir. Depresyon ve kişilerarası duyarlılık arasındaki anlamlı düzeyde negatif yönlü ilişki bulunmaktadır (Erözkan, 2005). Çocukluk deneyimlerinin oluşturduğu ruhsal bozukluklar düşünöldüğünde ve depresyon yaşayan bireylerin sosyal destek almaktan uzak durduğu dikkate alınarak özellikle depresyon yaşayan kadınların yalnızlığı tercih ettiği gözden kaçırılmamalıdır (Yıldırım vd, 2011). Çeşitli nedenlerle danışmanlık tedbiri almak durumunda kalan ergenlerin aile ilişkilerinin olumsuz olduğu ancak arkadaş ve öğretmenlerinden iyi derecede sosyal destek sağladıkları da görölmüştür (Günaydın, 2022).

Yapılan araştırmanın onuncu problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu boyun eğdirici anılarının aracı rolü irdelenmektedir. Araştırma bulgularına göre; çocukluk deneyimleri boyun eğdirici alt boyutu puanlarının üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kaçınan alt boyutu, kaygılı kararsız alt boyutu ve güvenli alt boyutunun sosyal atom değerlerine üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği tespit edilmiştir. Şenkal ve Işıklı (2015) araştırmasında; üniversite öğrencilerinin deneyimledikleri çocukluk travmaları ve olumsuz çocukluk deneyimlerinden ihmal ve istismarın ilişkili olduğu ve aleksitiminin bu ilişki de kısmi aracı rolünün olduğunu ve çocukluk döneminde deneyimlenen fiziksel ihmal ile yetişkinlik döneminde yaşanan depresif belirtilerin ilişkisinde de aleksitiminin tam aracı rolünün varlığından bahsetmektedir. Kadınların maruz kaldığı çocukluk çağındaki kötü muamelenin duygularını düzenlemeleri ile ilişkili olduğu ve duygu düzenlemenin de depresif özellikler ve travma sonrası stresle ilişkili olduğunu gösterir ve duygu düzenleme becerilerinin travma sonrası stres ve olumsuz çocukluk deneyimleri arasındaki ilişkide aracı rolü üstlendiği görölmektedir. (Alpay vd, 2017). Toplumsal temelli yapılan bir araştırmada ailesinde ebeveynleri arasında şiddete tanık olan kadınların eş şiddetine uğrama olasılıklarının daha fazla olduğunu, şiddete maruz kalan kadınların da depresyon

belirtilerini daha yoğunlukla yaşıyor olduğunu ifade etmektedir. (Kıvrak vd, 2015). Bu bulgular yapılan araştırma ile paralellik göstermektedir.

Yapılan araştırmanın on birinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve sosyal atomları arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin alt boyutu tehdit edici anılarının aracı rolünü irdelemektedir. Araştırma bulgularına göre; çocukluk deneyimleri tehdit edici alt boyutu puanlarının üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kaçınan alt boyutu, kaygılı kararsız alt boyutu ve güvenli alt boyutunun sosyal atom değerleri üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği tespit edilmiştir. Alanyazın tarandığında yapılan araştırma bulguları ile on birinci problem sonucu paralellik göstermektedir. Duygusal şiddete maruz kalan bireylerin duygusal yalnızlığı tercih ettiği, sosyal ve duygusal yalnızlığı bir savunma mekanizması olarak kullanabildiği durumlar olabilmektedir (Türk, 2023). 410 yetişkin ile yapılan araştırma sonuçlarına göre; çocuklukta yaşanan travmaların bireyin yetişkinliğinde suça yönelik tutumlarını etkilediği ve yalnızlığın çocukluk çağı travmaları ile suça yönelik tutumlar arasında aracı değişken rolünün olduğu tespit edilmiştir (Pomakoğlu, 2023). Suça sürüklenen ergenlerin olumsuz çocukluk deneyimleri yaşadığı ve ebeveynlerinin baskıcı bir tavır sergilediği, babaları ile arasında kötü iletişime sahip olduğu, kalabalık bir ailede yaşadıkları ve çocukluk döneminde psikiyatrik tanıya sahip olduğu bulgulanmıştır (Gördeles Beşer vd, 2019). Yapılan bir araştırma bulgularına göre; cinsel istismar yaşantısının olduğunu belirten katılımcıların madde ve alkol bağımlılıklarının yüksekliği dikkat çekerken, ailelerinde ebeveyn eğitim düzeyinin düşük olduğu, aile içi şiddet yaşantısının varlığı, boşanma, göç, eğitim gibi nedenlerle aileden ayrı kalmak durumunda oldukları belirlenmiş olup yetişkinlik döneminde yaşadıkları ruhsal sorunlar da yüksek oranda görülmektedir (Örsel vd, 2011). Ayrıca yinelenen majör depresyon ve ilk atak majör depresyon yaşayan bireyler kıyaslandığında çocukluklarında deneyimledikleri tehdit edici, boyun eğdirici ve değersiz hissettiren deneyimleri yinelenen majör depresyon yaşayan bireylerin daha erken dönemde deneyimledikleri tespit edilmiştir (Bülbül vd, 2013).

Yapılan araştırmanın on ikinci problem cümlesi üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri cinsiyetlerine göre anlamlı farklılığı sorgulamaktadır. Yapılan çalışma bulgularına göre; kadın katılımcıların, erkeklere kıyasla daha çok güvenli bağlanan ve sosyal atomlarının da daha kalabalık olduğu tespit edilmiştir. Ünal 'a (2010) göre ise kadınlar sosyal atom hacimleri erkeklere

oranla daha düşüktür. Erkeklerin kadınlara oranla daha fazla kaçınan bağlanma stiline sahip olduğu belirlenmiştir. Alanyazın incelendiğinde bireylerin bağlanma stillerinin cinsiyete göre farklılaştığını ifade eden çalışmaların (Yaman Akpınar, 2019; Uzun, 2019; Bingül, 2020) yanında farklılaşmadığını (Sümer, 2006; Kandaz, 2018; Biter, 2021) tespit eden çalışmalar da bulunmaktadır. Erkekler kadınlara oranla daha fazla tehdit edici çocukluk deneyimine sahip iken değersizlik ve boyun eğdirici çocukluk deneyimlerinde cinsiyet anlamında anlamlı bir farklılık tespit edilememiştir. Doğan ve Yavuz (2020) erkeklerin kadınlara oranla daha fazla olumlu çocukluk deneyimine sahip olduğunu ve erkeklerin kendilerini daha mutlu algıladığını dolayısıyla psikolojik sağlamlıklarının kadınlardan daha yüksek olduğunu ifade ederken bu farklılığın kültürel değerlerden kaynaklı olabileceğini ileri sürmektedir. Solak Arabacı ve Demircioğlu'nun (2023) çalışmasında yetişkinlerin olumsuz çocukluk deneyimleri yaşa, cinsiyete göre anlamlı farklılık göstermemektedir.

Yapılan araştırmanın on üçüncü problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri kardeş sayılarına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sorgulanmaktadır. Yapılan çalışmada katılımcıların kardeş sayılarının artması kaçınan bağlanma düzeyini azaltmaktadır. Sümer'in (2006) çalışmasında da kardeş sayısı sadece kaçınan bağlanma stilinde 1-2 kardeşle, 3,4,5 kardeş arasında anlamlı farklılık bulunmuştur. Kardeş sayısının artması ile bakım verenin ilgisini paylaşmak zorunda kalan çocuğun bağlanma şekli de değişkenlik gösterebilir. Anne ve babanın artan iş yükü ile yaşadığı yorgunluk, bıkkınlık artması bakım verme sürecini sekteye uğratabileceği düşünülebilir. Zerenoglu'nun (2011) çalışması bu bulguları desteklerken, Tosun'un (2017) çalışmasında demokratik aile yapısına sahip, sosyoekonomik seviyesi orta ve üzeri olan ailelerde iki kardeş olan ve bu kardeşlerden en az birinin kız olması durumunda üniversite öğrencilerinin hem ebeveynleriyle hem de arkadaşlarıyla güvenli bağlanma geliştirdiği tespit edilmiştir. Kardeş sayısının aile ilişkileri ve anne ile olan ilişki üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmadığını destekleyen çalışmaların varlığını yanı sıra (Arslan, 2020), kardeş ilişkisinin birinci bağlanma figürü olan anne ile ilişkide anlamlı farklılık oluşturduğunu destekleyen araştırmalar da bulunmaktadır (Okur, 2023; Bilgin, 2022). Yapılan çalışmada kardeş sayısı ve çocukluk deneyimleri arasında anlamlı bir farklılık tespit edilmemiştir. Kardeş sayısı yapılan çalışmada bireyin bağlanma stilini etkilese de çocukluk döneminde yaşanması muhtemel olumsuz deneyimler için belirleyici bir

unsur olmadığı görülmektedir. Çağatay'ın (2014) çalışmasında da üniversite öğrencilerinin yaşamış olduğu olumsuz çocukluk deneyimleri ile kardeş sayısı arasında anlamlı bir farklılık bulunmamıştır. Ancak Zerenoglu'nun (2011) çalışmasında üniversite öğrencilerinin kardeş sayısının çocuklukta örselenme düzeylerinde, fiziksel, duygusal ve cinsel kötüye kullanım ile anlamlı farklılık gösterdiğini bulgulamıştır.

Yapılan araştırmanın on dördüncü problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri çocukluk dönemindeki aile bütünlüğüne göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sorgulanmaktadır. Araştırma bulgularına göre; parçalanmış ailede büyüyen üniversite öğrencileri, aile bütünlüğü devam eden üniversite öğrencilerine kıyasla daha fazla kaçınan ve kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip olduğu tespit edilmiştir. Ayrıca parçalanmış ailede büyüyen üniversite öğrencileri, aile bütünlüğü devam eden öğrencilere oranla çocukluklarında daha fazla tehdit edici ve değersizlik içeren çocukluk deneyimine sahip olduğu, genel olarak parçalanmış ailede büyüyenlerin daha fazla olumsuz çocukluk deneyimi yaşadığı tespit edilmiştir. Ünal'ın (2010) çalışması aile bütünlüğü ile ilgili araştırmanın bulgularını desteklerken; Çetinkaya'nın (2022) ergenler ile yürütmüş olduğu çalışmada, parçalanmış ailede büyüyen ergenlerin, aile bütünlüğünü koruyanlara oranla kaygılı-kararsız bağlanma puanlarının daha yüksek olduğu ve güvenli ve kaçınan bağlanma aile bütünlüğü değişkeni dikkate alındığında cinsiyet anlamlı bir farklılık oluşturmaz iken, kaygılı kararsız bağlanma stiline farklılaştığını ifade etmektedir. Bireyler yaşadıkları olumsuz çocukluk deneyimleriyle artış gösteren reddedilme duyarlılığının bir sonucu olarak psikolojik sorunlar yaşayabilir (Felitti at al, 1998). Aile bütünlüğü bozulan çocukların yüksek reddedilme duyarlılığının varlığı ile psikolojik sağlamlıklarının düşük olduğu, anksiyete ve depresyon semptomlarının varlığı da dikkat çekmektedir (Schaan and Vögele, 2016). Ayrıca reddedilme duyarlılığı bireyin çocukluk dönemine ait ilişkilere bakış açısından hız alarak yetişkinlik döneminde deneyimleyeceği ilişkileri de yönlendirebilir (Downey and Feldman , 1996). Reddedilme duyarlılığı yüksek bireylerin güvensiz bağlanma stiline sahip olduğu (Khoshman at al, 2012) bilgisi ile araştırma sonucu paralellik göstermektedir. Olumsuz çocukluk yaşantıları ile ilişkili olduğu tespit edilen kumar oynama isteği, oyun oynama isteğini durduramama gibi isteklerin boşanmış bireylerde

daha yoğun yaşandığı ancak olumsuz çocukluk yaşantılarında medeni durumun anlamlı bir farklılık oluşturmadığı tespit edilmiştir (Aslan, 2020).

Yapılan araştırmanın on beşinci problem cümlesinde üniversite öğrencilerinin yakın ilişkiler, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri partner sayısına göre anlamlı bir farklılık gösterip göstermediği sorgulanmaktadır. Yapılan çalışmada tüm hayatı boyunca sahip olduğu partner sayısı dikkate alındığında dört ve üstü romantik ilişkisi olan üniversite öğrencileri, üç romantik ilişkisi olanlara kıyasla daha fazla kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip olduğu tespit edilmiştir. Kaygılı-kararsız bağlanma stiline sahip bireylerin kararsız tutumları, ilişkilerinde doğru seçimler yapamaması ve güvenli bağlanma gerçekleştirememesi nedenleri ile ilişkilerini devam ettirmekte zorlandıkları düşünülebilir. Tosun (2017) yapmış olduğu çalışmada üniversite öğrencilerin romantik bir ilişki yaşama durumu anne, baba ve arkadaş bağlanmasında anlamlı bir farklılık bulamamıştır. Ayrıca üniversite öğrencilerinin romantik ilişkilerinin süresi de yine bağlanma stilleri üzerinde anlamlı bir farklılık oluşturmamıştır. Kaya ve arkadaşları (2014) kaçınma düzeyi yüksek olan bireylerin sevgililerini ve arkadaşlarını sosyal atomlarında yer vermediklerini veya merkezden daha uzak bir çembere konumlandıklarını tespit etmiştir. Ayrıca arkadaşın merkeze yakın konumlandırılması, partner ilişkisi ihtimalini düşürdüğünü de bulgulamışlardır. Woinoff (2016), uzun süreli partner arayışının depresif belirtilere yol açabileceğini ileri sürerek psikodramatik müdahalelerin bireyin yaşadığı içsel kararsızlığın giderilmesinde etkili olabileceğini vurgulamıştır.

Araştırma bulgularına göre; çocukluk deneyimleri ölçeği toplam puanlarının üç boyutlu bağlanma stilleri ölçeği kaçınan alt boyutu, kaygılı kararsız alt boyutu ve güvenli alt boyutunun sosyal atom değerleri üzerindeki etkisine kısmi aracılık ettiği bulunmuştur. Felitti'nin (2002) yapmış olduğu çalışmasında bireylerin çocukluk yaşantıları fiziksel hastalıklar yanında birçok ruhsal hastalığa da temel oluşturduğunu ifade ederken; psikodrama grup terapisi tekniklerinden biri olan 'Sosyal Atom' ruhsal sağlığının belirleyicisi (Altınay, 1994); bağlanma stillerinin yordayıcısı (Kaya vd, 2014; Ünal, 2010); gelişimsel ilerlemeyi niceliksel olarak belirleyen (Uschold Meier and Wagner, 2016) ve araştırmanın aracı değişkeni olarak olumsuz çocukluk deneyimlerinin de yordayıcısı olarak profesyonellerin kullanabileceği etkin bir yöntem olabilir. Ünal'ın (2010) üniversite öğrencilerinin bağlanma stilleri ve çocukluk deneyimlerini sosyal atomları ile ilişkisini irdelediği araştırma bulguları cinsel istismar

varlığında bireylerin sosyal atomlarında daha az annelerine yer verdiğini ve güvensiz bağlanma gerçekleştirdiği ifade ederken Halat'ın (2021) çalışması da yine olumsuz çocukluk deneyimine sahip bireylerin güvensiz bağlanma geliştirdiklerini ve sosyal atomlarında daha az sayıda insana yer verdiklerini destekler. Alan yazın tarandığında bağlanma stilleri ve çocukluk deneyimlerinin ortak çalışmalarına rastlamak mümkün olmakla beraber araştırma konusunun nadirliği ile doğrudan sosyal atom ile ilişkisini ve çocukluk deneyimlerinin aracı rolünü açıklayan kaynak oldukça nadirdir.

B. Araştırmacıya Yönelik Öneriler

Yapılan çalışmada üniversite öğrencilerinin sosyal atomları ve yakın ilişkiler arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolü irdelenmiş olup, cinsiyet, kardeş sayısı, aile bütünlüğü, partner sayısı değişkenleri kullanılarak veriler analiz edilmiştir. Farklı değişkenler olarak kaçınıcı çocuk olduğu, kardeşlerin cinsiyeti, anne ve babanın çocuk sahibi oldukları yaş kullanılarak çalışma genişletilebilir. Ayrıca bireylerin sosyal atomları incelenirken günümüz dünyasında teknolojinin gelişimi ile insanların iletişim kurma biçimlerinin farklılaşması göz önünde bulundurularak sosyal atomlarında bulunan insanların ne kadarının sosyal ağlar üzerinden başlayıp devam ettiğini irdelenmek de önem arz edebilir zira günümüzde insanlar kalabalıklar içinde yalnız yaşamlar sürebilmektedirler.

Yapılan çalışmada katılımcı olarak üniversite öğrencileri belirlenmiştir. Farklı yaş gruplarında da çalışmalar yürütülerek karşılaştırma yapılabilir.

Üniversite öğrencilerinin sadece kendileri ile yürütülen bu çalışmaya ebeveynler de dahil edilerek onların sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasındaki ilişkileri ile çocukluklarının sosyal atomları ve yakın ilişkileri arasındaki ilişkide çocukluk deneyimlerinin aracı rolü irdelenerek karşılaştırma yapılabilir. Bu sayede anne ve babaların bağlanma stilleri ve sosyal atomlarının ilişkisi ve çocukluk deneyimlerinin aracı rolü çocuklarını etkileme düzeyi ve ilişkisini tespit etme fırsatı elde edilebilir.

Yakın ilişkiler dikkate alınarak çalışma evli çiftler arasında yürütülebilir ve eşlerin bağlanma durumları, sosyal atomları ve çocukluk deneyimleri karşılaştırılabilir.

Olumsuz çocukluk deneyimlerinin bireylerin yetişkinlik döneminde etkilediği alanların önemi düşünüldüğünde ülkemizde de veri toplama işlemlerine ağırlık verilebilir. Ayrıca önleyici çalışmalar için de araştırmalar yürütülebilir, psikoeğitim programları geliştirmek adına çalışmalar yürütülebilir.

C. Uygulamaya Yönelik Öneriler

Üniversite öğrencileri ile oluşturulacak Psikodrama yaşantı gruplarında ‘Sosyal Atom’ kullanılarak üniversite öğrencilerinin yakın ilişkileri ve çocukluk deneyimlerine yönelik grup çalışmaları yürütülebilir. Ayrıca farklı parametreler dikkate alınarak sosyal atom kavramı psikodrama grup terapisi içinde kullanılabilir.

Evlenme arifesinde olan çiftlerle psikodrama grup terapisi yöntemlerinden evlilik rol kestirim testi kullanılarak çocukluk deneyimleri ve bağlanma motifleri ve sosyal atomları çalışılarak evlilik sürecine önemli farkındalıklarla hazırlık sağlanabilir.

Anne ve baba adaylarına yönelik bağlanma odaklı psikodrama grup terapisi programları geliştirilerek bebeğin ebeveynlerine güvenli bağlanması desteklenebilir. Hem olumsuz çocukluk deneyimleri hem de bağlanma ile ilgili yapılan çalışmalar koruyucu ruh sağlığı çalışmaları olarak toplumun ruhsal sağlığını koruyucu etki sağlayabilir.

VI. KAYNAKLAR

KİTAPLAR

- AİNSWORTH, M. D., and BOWLBY, J. (1965). **Child Care And The Growth Of Love**. New York: NY: Penguin Books.
- AKA, B. T. (2022). **İlişkileri Doğası ve Tarihi**. S. B. ÖZGÜLÜK ÜÇOK içinde, **Yakın İlişkiler** (s. 1-32). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- ALLEN, J. P., & LAND, D. (1999). **Attachment in adolence**. J. CASSIDY, & P. R. SHAVER içinde, **Handbook Of Attachment: Theory, Research And Clinical Applications** (s. 223-319). New York: Guilford Press.
- ALTINAY, D. (2021). **Psikodrama Grup Psikoterapisi, El Kitabı**. Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- ARACI İYİAYDIN, A. (2022). **Bağlanma**. S. B. ÖZGÜLÜK ÜÇOK içinde, **Yakın İlişkiler** (s. 189-208). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- BOWLBY, J. (1979). **The Making And Breaking Of Affectional Bonds**. London: Tavistock.
- BOWLBY, J. (1982). **Attachment and Loss: Attachment**. New York: NY: Basic Books.
- BOWLY, J. (2013). **Bağlanma** (2. b.). (T. V. Soylu, Çev.) İstanbul: Pinhan Yayıncılık.
- DÖKMEN, Ü. (2017). **Psikodrama ve Sosyodrama**. İstanbul: Remzi Kitabevi.
- EAGLEMAN, D. (2015). **Beyin Senin Hikayen**. İstanbul: Domingo.
- FENİCHEL, O. (1974). **Nevrozların Psikoanalitik Teorisi**. İzmir: Ege Üniversitesi Yayınları.
- FOX, J. (1987). **The Essential Moreno**. New York: Springer Publishing Company.
- GÜNEŞ, A. (2017). **Güvenli Bağlanma** (12. b.). İstanbul: Timaş Yayınları.
- HOLLENDER, S. L. (1974). **Social Atom: An Alternative to Imprisonment**. Beacon: Beacon House.

- KARASAR, N. (2023). **Bilimsel Araştırma Yöntemi: Kavramlar İlkeler Teknikler** (38. b.). Ankara: Nobel Akademik Yayıncılık.
- MAİN, M., HESSE, E., and KAPLAN, N. (2005). **Predictability Of Attachment Behavior And Representational Processes At 1,6 And 19 Years Of Age: The Berkeley Longitudinal Study**. K. E. Grossman içinde, **Attachment From Infancy To Adulthood: The Major Longitudinal Studies** (s. 245-304). New York: NY: Guilford Press.
- MCADAMS, D. P. (1989). **Intimacy: The Need to be Close**. New York: Doubleday.
- MORENO, J. L. (2017). **J. L. Moreno: Psikodrama Temel Metinler**. İstanbul: Avangard Yayınları.
- MORENO, J. L. (1946). **Psychodrama and group psychotherapy. Sociometry**.
- NAKAZAWA, D. J. (2022). **Kesintiye Uğrayan Çocukluk**. İstanbul: Ditojen Yayıncılık.
- REİS, H. T., and RUSBULT, C. E. (2004). **Close Relationships**. New York: Psychology Press
- SATİR, V. (2018). **İnsan Yaratmak**. İstanbul : Beyaz Yayınları.
- SERİM YILDIZ, B. (2022). **Aile İlişkileri**. S. B. ÖZGÜLÜK ÜÇOK içinde, **Yakın İlişkiler** (s. 59-98). Ankara: Nobel Yayıncılık.
- SHONKOFF, J. P., & PHILLIPS, D. A. (2000). **From Neurons To Neighborhoods: The Science Of Early Childhood Development**. Washington: DC: The National ACADEMIES PRESS.
- SİEGEL, D. J. (1999). **The Developing Mind: Toward A Neurobiology Of Interpersonal Experience**. New York: Guilford Press.
- TAYLOR, J. (1984). **The Diagnostic Use Of The Social Atom. Journal Of Group Psychotherapy, Psychodrama, & Sociometry**.

MAKALELER

- AH, C. H., KYOUNG, G. E., and JEONG, J. H. (2021). "Nalysis of Therapeutic Factors of Using Social-Atom Technique in Art Therapy Scenes of Depression and Interpersonal Avoidance Adolescents". **The Journal of Learner-**

Centered Curriculum and Instruction, 21(5), s. 369-318. doi: 10.22251/jlcci.2021.21.5.369

AİNWORTH, M. S., & BOWLBY, J. (1991). "An ethological approach to personality development." **American Psychologist**, 46(4), s. 333-341. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0003-066X.46.4.333> adresinden alındı

AKBAĞ, M., & ERDEN İMAMOĞLU, S. (2010)." Cinsiyet Ve Bağlanma Stillerinin Utanç, Suçluluk ve Yalnızlık Duygularını Yordama Gücünün Araştırılması." **Kuram ve Uygulamada Eğitim Bilimleri**, 10(2), s. 651-682.

AKIN, A., UYSAL, R., ve ÇİTEMEL, N. (2013, Ekim). "Çocukluk Deneyimleri Ölçeğinin Türkçeye Uyarlanması." **Kastamonu Eğitim Dergisi**, 21(4), s. 1541-1550.

BARON, R. M., & KENNY, D. A. (1986). "The Moderator-Mediator Variable Distinction İn Sociak Psychological Research: Conceptual, Startegic and Statistical Considerations." **Journal of Personality and Social Psychology**, 51(6), s. 1173-1182. <https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-3514.51.6.1173> adresinden alındı.

BORTHOLOMEW, K., and HOROWİTZ, L. M. (1991). "Attachment Styles Among Young Adults:A Test Of Four-Category Model." **J Per Soc Psychol**, 61(2), s. 266-244. <https://doi.org/10.1037//0022-3514.61.2.226> adresinden alındı

BOULLİER, M., & BLAİR, M. (2018). "Adverse childhood experiences." **Paediatrics and Child Health**, 28(3), s. 132-137. <https://doi.org/10.1016/j.paed.2017.12.008> adresinden alındı

BREHERTON, I. (1992). "The Origins Of Attachment Theory: John Bowlby and Mary Ainsworth." **Developmental Psychology**, 28(5), s. 759-775. doi:10.1037/0012-1649.28.5.759

BUCHANAN, D. R. (1984). "Moreno's Social Atom: A Diagnostic And Treatment Tool For Exploring İnterpersonal Relationships". **The Arts in Psychotherapy**, 11(3), s. 155-164.

BÜLBÜL, F., ÇAKIR, Ü., ÜLKÜ, C., ÜRE, İ., KARABATAK, O. ve ALPAK, G. (2013). "Yineleyen Ve İlk Atak Depresyonda Çocukluk Çağı Ruhsal

- Travmalarının Yeri.” **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 14, s. 93-99.
doi:10.5455/apd.3448
- ÇEVİK, T. (2023). “Romantik İlişki Yaşayan Bireylerde Bağlanma Stili Açısından İlişki Doyumu Ve Bilinçli Farkındalığın İncelenmesi.” **Uluslararası Türk Kültür Coğrafyasında Sosyal Bilimler Dergisi**, 8(2), s. 327-340.
doi:10.55107/turksosbilder.1367833
- DAYTON, T. (2005). “The Social Atom. In The Living Stage” **A Step by Step Guide to Psycodrama, Sociometry and Experiential Group Therapy**. Florida: Health Communications.
- DEMİR, K., ve AKPINAR, E. (2018). “Consumer Attachment Styles and Preference For Sharing Products”. **ACR North American Advances**, 46.
- DİLMAÇ, B., HAMARTA, E. ve ARSLAN, C. (2009). “Analysing The Trait Anxiety And Locus Of Control Of Undergraduates In Terms Of Attachment Styles.” **Educational Sciences: Theory and Practice**, 9(1), s. 143-159.
<https://files.eric.ed.gov/fulltext/EJ837778.pdf> adresinden alındı
- DOĞAN, T. ve YAVUZ, K. E. (2020). “Yetişkinlerde Psikolojik Sağlamlık, Olumlu Çocukluk Deneyimleri Ve Algılanan Mutluluk”. **Psikiyatride Güncel Yaklaşımlar**, 12, s. 312-330. doi:10.18863/pgy.750839
- DOWNEY, G., & FELDMAN, S. I. (1996). “Implications Of Rejection Sensitivity For Intimate Relationships.” **Journal of Personality and Social Psychology**, 70(6), s. 1327-1343. <https://doi.org/10.1037/0022-3514.70.6.1327> adresinden alındı
- DÖKMEN, Ü. (1993). “Sosyal Atom Ölçeği: Geliştirilmesi, Güvenirliği ve Geçerliliği.” **Türk Psikoloji Dergisi**, 8(30), s. 2-6.
- DUBE, S. R., ANDA, R. F., FELİTTİ, V. J., EDWARDS, V. J. and WILLIAMSON, D. F. (2002).” Exposure To Abuse, Neglect And Household Dysfunction Among Adults Who Witnessed Intimate Partner Violence As Children : Implications For Health And Social Services” **National Library of Medicine**, 17(1), s. 3-17. doi:10.1891/vivi.17.1.3.33635
- EDWARDS, M. E. (2002). “Attachment, Mastery And Interdependence: A Model Of Parenting Processes.” **Family Process**, 41, s. 389-404. chrome-

extension://efaidnbmnnnibpcajpcglclefindmkaj/https://www.centerfortheve
lopingchildandfamily.org/wp-content/uploads/2017/07/Attachment-mastery-
interdependence-article.pdf adresinden alındı

ERÖZKAN, A. (2011, Haziran).” Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleri Ve Karar Stratejileri.” **Uluslararası Avrasya Sosyal Bilimler Dergisi**, 3(2), s. 60-74.

ERÖZKAN, A. (2005). “Üniversite Öğrencilerinin Kişilerarası Duyarlılık Depresyon Düzeylerinin Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi.” **Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi**, 14, s. 129-155. <https://dergipark.org.tr/en/pub/musbed/issue/23490/250191> adresinden alındı

ERZEN, E. (2016, 07 26). “Üç Boyutlu Bağlanma Stilleri Ölçeği.” **İnönü Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi**, 17(3), s. 01-21. doi:10.17679/iuefd.17323631

EYİSOĞLU, E. (2022). “Adverse Childhood Experiences And Romantic Relationship Satisfaction The Role Of Dyadic Coping.” İstanbul, Türkiye: **Koç University, Graduate School of Social Sciences and Humanities**.

FEENEY, B. C., & COLLINS, N. L. (2001). “Predictors of Caregiving in Adult Intimate Relationships: An Attachment Theoretical Perspective.” **Journal of Personality and Social Psychology**, 80(6), s. 972-994. doi: 10.1037//0022-3514.80.6.972

FELİTTİ, V. J. (2002). “The Relation Between Adverse Childhood Experiences And Adult Health: Turning Gold Into Lead.” **The Permanente Journal**, 6(1), s. 44-47. doi:10.7812/tpp/02.994

FELİTTİ, V. J., ANDA, R. F., NORDENBERG, D., WILLIAMSON, D. F., SPITZ, A. M., EDWARDS, V. and KOSS, M. P. (2019). “Reprint Of: Relationship Of Childhood Abuse And Household Dysfunction To Many Of The Leading Causes Of Death İn Adults:The Adverse Chidhood Experiences Study.” **Am J Prev Med**, 56(6), s. 774-786. doi:10.1016/j.amepre.2019.04.001

FELİTTİ, V. J., ANDA, R. F., NORDENBERG, D., WILLIAMSON, D. F., SPITZ, A. M., EDWARDS, V., . . . MARKS, J. S. (1998). “Relationship Of Childhood Abuse And Household Dysfunction To Many Of The Leading Causes Of Death İn Adults. The Adverse Childhood Experiences (ACE) Study.” **American**

Journal of Preventive Medicine, 14(4), s. 245-258.
[https://doi.org/10.1016/S0749-3797\(98\)00017-8](https://doi.org/10.1016/S0749-3797(98)00017-8) adresinden alındı

GÖRDELES BEŞER, N., BAYSAN ARABACI, L., UZUNOĞLU, G., BİLAÇ, Ö. ve OZAN, E. (2019). “Suça İtilmiş Ergenlerde Ebevyn Tutumu Ve Çocukluk Çağı Travmalarının Belirlenmesi.” **Klinik Psikiyatri**, 22, s. 219-227. doi: 10.5505/kpd.2019.94834

GRYCH, J. H., JOURİLES, E. N., SWANK, P. R., MCDONALD, R. and NORMOOD, W. D. (2000). “Patterns Of Adjustment Among Children Of Battered Women.” **Journal Of Consulting And Clinical Psychology**, 68(1), s. 84-94.
<https://psycnet.apa.org/doi/10.1037/0022-006X.68.1.84> adresinden alındı

HAZAN, C., & SHAVER, P. R. (1994). “Deeper into attachment theory.” **Psychological Inquiry**, 5(1), s. 68-79.
https://doi.org/10.1207/s15327965pli0501_15 adresinden alındı

HAZAN, C., & SHAVER, P. (1987). “Romantic Love Conceptualized As An Attachment Process.” **Journal Of Personality And Social Psychology**, 52(3), s. 511-524.

HENDERSON, S. (1977). “The Social Network, Support And Neurosis: The Function Of Attachment İn Adult Life.” **The British Journal of Psychiatry**, 131(2), s. 185-191

KARA, Y. ve SAYDAM, R. (2023). “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stillerinin Farklı Değişkenlere Göre İncelenmesi.” **Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi**, 27(1), s. 151-170. <https://orcid.org/0000-0002-7464-8286> adresinden alındı

KARATEKİN, C., MASON, S. M., RİEGELMAN, A., BAKKER, C., HUNT, S., GRESHAM, B., . . . BARNES, A. (2022).” Adverse childhood experiences: a scoping review of measures and methods”. **Children and Youth Services Review**, 136. <https://doi.org/10.1016/j.chilyouth.2022.106425> adresinden alındı

KAYA, Y., ÜNAL, S., ÖZDEMİR, S. ve ERENKUŞ, Z. (2014) Genç yetişkinlikte sosyal ağ hiyerarşisi sosyal atom teorisi bağlamında malatya, türkiye,

üniversite öğrencileri örnekleme üzerinden araştırma. **İstanbul Sosyoloji Araştırmaları Dergisi**(50), s. 19-45.

KAYMAN, E., DİLSİZ, K., ÜĞÜCÜ, G., ve YİĞİT, R. (2021). “İntörn Hemşirelik Öğrencilerinin Olumsuz Çocukluk Deneyimleri ile Psikolojik İyi Oluşları Arasındaki İlişki.” **Adnan Menderes Üniversitesi Sağlık Bilimleri Fakültesi Dergisi**, 5(2), s. 177-185. <https://dx.doi.org/10.46237/amusbfd.773826> adresinden alındı

KHOSHMAN, S., BAHRAMİ, F., AHMADİ, S. A., FATEHİZADE, M. Ve ETEMADİ, O. (2012). “Attachment Style and Rejection Sensitivity: The Mediating Effect Of Self-Esteem and Worry Among Iranian College Students.” **Europe's Journal of Psychology**, 8(3), s. 363-374. <https://doi.org/10.5964/ejop.v8i3.463> adresinden alındı

KIVRAK, Y., GEY, N., KIVRAK, H. A., KOKAÇYA, M. H., ÇÖPOĞLU, Ü. S. ve ARI, M. (2015). “Kadına Yönelik Eş Şiddeti, Çocukluk Travmaları, Depresyon Ve Yaşam Kalitesi: Toplumsal Temelli Çalışma.” **Anatolian Journal of Psychiatry**, 16, s. 314-322. doi:10.5455/apd.1418797985

KOCABAŞ, S. ve ALVER, B. (2022). “Beliren Yetişkin Eşlerin İlişki Öz Yeterlilik ve Bilinçli Farkındalık Düzeylerinin Çocukluk Deneyimlerine Göre İncelenmesi.” **International Social Sciences Studies Journal**, 8(95), s. 704-715. <http://dx.doi.org/10.26> adresinden alındı

LEVİNSON, D. J. (1986). “A Conception Of Adult Development.” **American Psychologist**, 41(1), s. 3-13. doi:10.1037/0003-066X.41.1.3

LİANG, Z., DELVECCHİO, E., CHENG, Y. and MOZZESCHİ, C. (2021). “Parent And Child's Negative Emotions During COVID-19: The Moderating Role Of Parental Attachment Style.” **Psychology For Clinical Setting**, 12. <https://doi.org/10.3389/fpsyg.2021.567483> adresinden alındı

LİTTLE, M. (2013). “The Voices Of Mindfulness, Attachment-Related Strategies And The Mother Child Relationship.” **Minnesota: University Minnesota Proquest Dissertations Publishing**. <https://www.proquest.com/dissertations-theses/voices-mindfulness-attachment-related-strategies/docview/1357120165/se-2?accountid=163008> adresinden alındı

- LOWELL, A., RENK, K. and ADGATE, A. H. (2014). "The Role Of Attachment İn The Relationship Between Child Maltreatment And Later Emotional And Behavioral Functioning." **Child Abuse & Neglect**, 38(9), s. 1436-1449. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2014.02.006> adresinden alındı
- MORENO, J. L. and JENNİNGA, H. H. (1938). "Statistics of social configurations." **Sociometry**, s. 342-374.
- MORENO, Z. (1989). "Psychodrama, Role Theory and the Concept of the Social Atom." **The Journal of Group Psychotherapy, Psychodrama and Sociometry**, 42(3), s. 184.
- ÖRSEL, S., KARADAĞ, H., KAHİLOĞULLARI, K. A. ve AKTAŞ, A. E. (2011). "Psikiyatri Hastalarında Çocukluk Çağı Travmlarının Sıklığı ve Psikopatoloji İle İlişkisi." **Anadolu Psikiyatri Dergisi**, 12(2), s. 130-136. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/120326/> adresinden alındı
- ÖZTÜRK, E., DERİN, G. ve OKUDAN, M. (2020). "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları İle Savunma Mekanizmaları ve Kendine Zarar Verme Davranışları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." **Türkiye Klinikleri Adli Tıp ve Adli Bilimler Dergisi**, 17(1), s. 10-24. doi:10.5336/forensic.2019-71979
- PLİMMER, H. G. (1899). "St. Mary's Hospital. Some Motives And Methods In Medicine." **The British Medical Journal**, 2(2023), s. 920-922. <https://www.jstor.org/stable/20262031> adresinden alındı
- POMAKOĞLU, S. (2023). "Çocukluk Çağı Travması ile Suç Eğilimi Arasında Yalnızlığın Aracı Etkisi." **Sosyal Gelişim Dergisi**, 1(1), s. 115-124. <https://sosyalgelisimdergisi.com/index.php/pub/article/view/19> adresinden alındı
- REMER, R. (2001). "Social Atom Theory Revisited." **The İntenational Journal of Action Methods**, 54(2), s. 74. <https://www.proquest.com/scholarly-journals/social-atom-theory-revisited/docview/211074945/se-2?accountid=163008> adresinden alındı
- RİNGER, S. and BRANDELL, J. (2012). "Trauma: Comtemporary Directions in Theory, **PraticeandResearch.**

https://www.researchgate.net/publication/292652281_Trauma_Contemporary_directions_in_theory_practice_and_research

- ROBERTS, E. L. and BENGTON, V. L. (1993). "Relationships With Parents, Self-Esteem And Psychological Well-Being In Young Adulthood." **Social Psychology Quarterly**(56), s. 263-277. doi:10.2307/2786663
- ROİSMAN, G. I. (2009). "Adult Attachment: Toward A Rapprochement Of Methodological Cultures." **Current Directions In Psychological Science**, 18, s. 122-126.
- ROSS, N., GİLBERT, R., TORRES, S., DUGAS, K., JEFFERİES, P., MCDONALD, S., . . . UNGAR, M. (2020). "Adverse Childhood Experiences: Assessing The Impact On Physical And Psychosocial Health In Adulthood And The Mitigating Role Of Resilience." **Child Abuse & Neglect**, 103. <https://doi.org/10.1016/j.chiabu.2020.104440> adresinden alındı
- SARISOY, G. (2016). "Winnicott'un Gerçek Benlik ve Sahte Benlik Kavramlarının Bir Vaka Ve Terapi İlişkisi Bağlanımda İncelenmesi." **Ayna Klinik Psikoloji Dergisi**, 3(1), s. 1-15.
- SBARRA, D. A. and HAZAN, C. (2008). "Coregulation, Dysregulation, Self-Regulation: An Integrative Analysis and Ampirical Agenda For Understanding Adult Attachment, Seperation, Loss And Recovery." **Personality and Social Psychology Review**, 12(2), s. 141-167. <https://doi.org/10.1177/1088868308315702> adresinden alındı
- SCABİNİ, E. and GALİMBERTY, C. (1995). "Adolescents And Young Adults: A Transition In The Family." **Journal of Adolescence**(18), s. 593-606. doi:10.1006/jado.1995.1041
- SCHAAN, V. K. and VÖGELE, C. (2016). "Resilience and Rejection Sensitivity Mediate Kong-Term Outcomes Of Parental Divorce." **Eur Child Adolesc Psychiatry**, 25(11), s. 1267-1269. doi:10.1007/s00787-016-0893-7
- SCHREİBER, E. J. and GİACOMUCCİ, S. (2021). "Psychodrama, Sociadrama, Sociometry & Sociatry." **Kaplan&Sadok's Comprehensive Textbook of Psychiatry**. içinde

https://www.researchgate.net/publication/351879558_Psychodrama_Sociodrama_Sociometry_Sociatry adresinden alındı

SNEED, J. R., JOHNSON, J. G., COHEN, P., GILLIAN, C., CHEN, H., CRAWFORD, T. N. and KASEN, S. (2006). "Gender Differences In The Age-Changing Relationship Between Family Contact And Instrumentality In Emerging Adulthood." **Development Psychology**(42), S. 787-797. doi:10.1037/0012-1649.42.5.787

SOFUOĞLU, Z., ORAL, R., AYDIN, F., CANKARDEŞ, S., KANDEMİRCİ, B., KOÇ, F., . . . AKŞİT, S. (2014). "Türkiye'nin Üç İlinde Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimleri Epidemiyolojik Çalışması." **Türk Pediatri Arşivi**(49), s. 47-56. doi:10.5152/tpa.2014.838

SOLAK ARABACI, M. ve DEMİRCİOĞLU, H. (2023). "Yetişkinlerin Olumsuz Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Bazı Değişkenler Açısından İncelenmesi." **Manisa Celal Bayar Üniversitesi Sağlık Bilimleri Enstitüsü Dergisi**, 10(4), s. 303-311. doi: 10.3487/cbusbed.1285825

SUBAŞI, N. G. ve KAZAN, H. (2020). "Çocukluk Dönemi Bağlanma Stillerinin Yetişkin İletişimdeki Etkisi." **The Turkish Online Journal of Design, Art and Communication**, 10(2), s. 147-162. doi: 10.7456/11002100/007

ŞENKAL, İ., ve IŞIKLI, S. (2015). "Çocukluk Çağı Travmalarının ve Bağlanma Biçiminin Depresyon Belirtileri İle İlişkisi: Aleksitiminin Aracı Rolü." **Türk Psikiyatri Dergisi**, 26, s. 1-7. <https://search.trdizin.gov.tr/tr/yayin/detay/120326/> adresinden alındı

TAŞ, M. A. ve YILMAZ, N. (2020). "Çocukluk Deneyimleri, Azim ve Girişimcilik Niyeti İlişkisi: Sağlık Yönetimi Öğrencileri Üzerinde Bir İnceleme." **Afyon Kocatepe Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi**, 22(4), s. 1089-1106. <https://doi.org/10.32709/akusosbil.778696> adresinden alındı

TÜRK, B. (2023). "Duygusal Şiddet Mağduriyetinin Yalnızlık Üzerine Etkisi." **International Journal of Social and Humanities Sciences Research**, 10(96), s. 1292-1299. <https://doi.org/10.5281/zenodo.8112046> adresinden alındı

ULUKOL, B., KARAOĞLAN KAHİLOĞULLARI, A., SETHİ, D., VELİPAŞAOĞLU GUNEY, S., BEZİRCİ ÖDEK, Ö., PARİN, S., . . . CAN, G.

- (2016). 470 “Adverse Childhood Experiences Study Among University Student İn Turkey.” **Injury Prevention** , 22, s. A 171.1-A171. <http://dx.doi.org/10.1136/injuryprev-2016-042156.470> adresinden alındı
- USCHOLD MEİER, E. ve WAGNER, R. (2016). “Vom Hai Über Den Neandertaler Zum Bankangestellten – Experimentelle Annäherung An Die Kinderpsychodrama-Forschung.” **Zeitschrift Für Psychodrama und Soziometrie**, 15(1), s. 143-163. doi:10.1007/s 2Fs11620-015-0308-7
- ÜNAL, S. (2010). “Çocukluk Yaşantılarının Bağlanma Boyutları ve Sosyal Atom Ölçeği Değişkenleriyle İlişkileri.” **Malatya: Dr. Abdülkadir Özbek Psikodrama Enstitüsü.**
- WEİGL, S. (2016). “Der Einsatz Mehrerer Sozialer Atome Zu Verschiedenen Lebenszeitpunkten İn Den Unterschiedlichen Phasen Des Therapieprozesses.” **Zeitschrift Für Psychodrama Und Soziometrie**, 15, s. 231-243. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11620-016-0337-x> adresinden alındı
- WOİNOFF, S. (2016). “Das Königinnenspiel: Psychodramatische Bearbeitung Einer Depression Bei Erfolglloser Partnersuche.” **Zeitschrift für Psychodrama und Soziometrie**, 15, s. 43-53. <https://link.springer.com/article/10.1007/s11620-016-0333-1> adresinden alındı
- YILDIRIM, A., HACIHASANOĞLU, R. ve KARAKURT, P. (2011). “Postpartum Depresyon İle Sosyal Destek Arasındaki İlişki Ve Etkileyen Faktörler”. **Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi**, 8(1), s. 31-46. <http://www.insanbilimleri.com/> adresinden alındı
- YILDIZ MİNİKSAR, D., & ÖZ, B. (2023). “Anne Duygu Düzenleme Güçlüğü ve Bağlama Stili ile Çocuktaki Psikiyatrik Bozukluk İlişkisi.” **Sağlık Bilimlerinde Değer**, 13(3), s. 346-352. doi:10.33631/sabd.1309317
- YÜKSEL, M., & YAVUZ, E. (2023). “Olumsuz Çocukluk Deneyimleri Ve Aleksitimi Arasındaki İlişkide Özşefkat ve Benlik Saygısının Aracı Rolü.” **USBAD Uluslararası Sosyal Bilimler Akademi Dergisi**, 5(11), s. 106-135. doi: 10.47994/usbad.1174880

TEZLER

ADIGÜZEL, E. (2023). “Bursa Uludağ Üniversitesi Öğrencilerinde Narsisizm Alt Tipleriyle Bağlanma Stilleri ve İlişki Doyumu Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” İstanbul, Türkiye: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

AKALIN, H. (2023, Ocak). “Dissosiyatif Belirtiler, Bağlanma Stilleri ve Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantılarının Alkol Kullanım Bozukluğu ile İlişkisi.” İstanbul, Türkiye: İstanbul Sabahattin Zaim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

AKTAY, M. (2014). “Üniversite Öğrencilerinde Aleksitimi ve Depresyonun Yordayıcısı Olarak Bağlanma Stilleri.” İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

ALTINAY, D. (1994). “Psikotik, Nevrotik ve Normallerde Sosyal Atomların Karşılaştırılması.” Ankara: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

ARSLAN, F. (2020). “Okul Öncesi Eğitime Devam Eden 60-72 Aylık Çocukların Duygusal Zeka Düzeyleri ile Anne-Çocuk İletişimi Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.

ASLAN, H. (2020). “Genç Yetişkinlikteki Bireylerde Olumsuz Çocukluk Deneyimleri .ve Kumara İlişkin Bilişsel Yapıların Kumar Oynama Davranışı ve Nedenleri Üzerindeki Etkisi.” Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.

AYANOĞLU YÜKSEL, Z. (2016). “Kurum Bakımında Kalmış Yetişkinlerde Bağlanma Biçimleri ve Ruhsal Sorunlar.” Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Disiplinlerarası Sosyal Psikiyatri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- BİLGİN, E. (2022). “Evli Bireylerde Özşefkat ve Kök Aile İlişkileri.” İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- BİNGÜL, F. (2020). “Yalnızlığın Bağlanma Stilleri,Beğenilme Arzusu ve Olumsuz Değerlendirme Korkusu Açısından İncelenmesi.” Sakarya: Sakarya Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi. <https://hdl.handle.net/20.500.12619/101343> adresinden alındı
- BİTER, E. (2021). “Beliren Yetişkinlik Dönemindeki Bireylerin Aile Aidiyet Düzeyinin Bağlanma Stilleri ve Benlik Saygısı Bağlamında İncelenmesi.” Kocaeli: Kocaeli Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- CİNBİR FİLİK, N. (2021). “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Stilleri ve Çocukluk Çağı Deneyimlerinin Duyguları Yönetme Becerileri ile İlişkisi.” İstanbul, Türkiye: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇATALBAŞ, K. (2021). “Madde Kullanım Bozukluğu Olan/Olmayan Bireylerde Kardeş İlişkisi, Psikolojik Dayanıklılık ve İlişkilerle İlgili Bilişsel Çarpıtmalar.” Gaziantep: Hasan Kalyoncu Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Tezli Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.
- ÇAĞATAY, S. E. (2014). “Üniversite Öğrencilerinin Çocukluk Çağı Travmatik Yaşantı Düzeyi İle Bağlanma Stilleri ve Savunma Mekanizmaları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü,Psikoloji Anabilim Dalı, Yayınlanmamış Yüksek Lisans Tezi.
- ÇETİNKAYA, E. (2022). “Parçalanmış ve Parçalanmamış Aileye Sahip Ergenlerin Bağlanma Stillерinin ve Psikolojik Sağlamlıklarının Bazı Değişkenlerle İncelenmesi.” Mersin: Çağ Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- DEMİREL, E. (2022). “Pandemi Sürecinde Genç Yetişkinlerin Yaşadıkları Travmatik Tepkilerin Nesne İlişkileri Kuramı Açısından Değerlendirilmesi.” İstanbul:

İstanbul Bilgi Üniversitesi, Travma ve Afet Çalışmaları Uygulamalı Ruh Sağlığı Yüksek Lisans Programı.

DURAN, B. (2021). “Sosyal Kaygısı Olan .ve Olmayan Bireylerde Erken Dönem Uyum Bozucu Şemalar ve Yakın İlişkilerde Bağlanma Düzeylerinin Karşılaştırılması Olarak İncelenmesi.” İstanbul, Türkiye : İstanbul Aydın Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

EDE, Ö. D. (2021). “Üniversite Öğrencilerinde Bağlanma Boyutları, Yakın İlişkiler ve Kıskançlık Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” Lefkoşa, KKTC: Uluslararası Kıbrıs Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Öğretim ve Araştırma Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Yüksek Lisans Programı, Yüksek Lisans Tezi.

GELİR, E. (2009). “Ana Baba Tutumları Aile Sosyal Atomu ve Cinsiyete Göre İlköğretim Altıncı Sınıf Öğrencilerinin Öğrenilmiş Çaresizlik Ve Akademik Başarılarının İncelenmesi.” Adana: Çukurova Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

GENÇTOSUN, K. N. (2022). “Yetişkinlik Dönemindeki Mutsuzluğun Çocukluk Yaşantıları ve Travmaları İle İlişkisi.” İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

GÜNAYDIN, H. (2022). “Danışmanlık Tedbiri Kararı Olan Ergenlerin Aile İlişkileri Ve Sosyal Destek Algılarının İncelenmesi .” Manisa: Adnan Menderes Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı.

GÜRÇAM, Ç. (2017). “Yetişkinlerde Bağlanma Stilleri İle Öfke Denetimi ve Yaşam Doyumu Arasındaki İlişki.” İstanbul: İstanbul Gelişim Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

HALAT, G. (2021). “Madde Kullanımı Olan Yetişkin Erkeklerin Kişilerarası İlişki Boyutları ve Sosyal Atomları Yönünden İncelenmesi.” İzmir: Ege Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.

- KANDAZ, H. (2018). "Depresyon, Benlik Saygısı ve Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkinin İncelenmesi." İstanbul: Üsküdar Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Klinik Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Programı, Yüksek Lisans Tezi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/377471> adresinden alındı
- KOÇYİĞİT OCAK, B. (2023). "Çocukluk Çağı Olumsuz Yaşantıları ve Bağlanma Stilleri İle Ağrı Duyarlılığı İlişkisi: Reddedilme Duyarlılığı ve Sürekli Kaygının Aracı Rolü." İstanbul, Türkiye: Işık Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Klinik Psikoloji Doktora Programı Tezi.
- OKUR, E. (2023). "Kök Aile İlişkileri İle Yetişkin Bağlanma Stilleri Arasındaki İlişkide Duygusal Zekanın Aracılık Rolü." Düzce: Düzce Üniversitesi, Lisansüstü Eğitim Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- PEKER, E. (2017). "Çocukluk Çağı Travmaları, Yetişkinlik Döneminde Bağlanma Biçimi ve Öz Anlayış Arasındaki İlişkilerin İncelenmesi." İstanbul: İstanbul Arel Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- SÜMER, M. (2006). "Yetişkinlerin Bağlanma Stillерinin Duygusal Zeka; İlişkiye Bağlılık, İlişkide Algılanan Tatmin ve Bazı Değişkenlere Göre İncelenmesi." İstanbul: Maltepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji, İnsan Bilimleri, Felsefe Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- ŞAHİN, D. (2019). "Üniversite Öğrencilerinin Ebeveynlerinin Bağlanma Örüntüleri ile Çocukluk Çağı Olumsuz Deneyim Yaşama Durumları Arasındaki İlişki." Karaman, Türkiye: Karamanoğlu MehmetBey Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hmeşirelik Anabilim Dalı, Çocuk Sağlığı ve Hastalıkları Hemşireliği Programı, Yüksek Lisans Tezi.
- ŞENKAL, İ. (2013). "Üniversite Öğrencilerinde Çocukluk Çağı Travmaları Ve Bağlanma Biçiminin Depresyon ve Kaygı Belirtileri İle İlişkisinde Aleksitiminin Aracı Rolünün İncelenmesi." Ankara, Türkiye: Hacettepe Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Psikoloji Anabilim Dalı, Klinik Psikoloji Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.

- TOSUN, S. (2017). “Üniversite Öğrencilerinin Aile Yapısı ile Bağlanma Stillerinin Romantik İlişkilere Etkisinin İncelenmesi.” Ankara: Ankara Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Üniversitesi, Çocuk Gelişimi Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi.
- UZUN, C. (2019). “Genç Yetişkinlerde Bağlanma Stillerinin Yaşam Doyumu, Stres, Anksiyete ve Depresyon İle İlişkinin Belirlenmesi.” İstanbul: Yeditepe Üniversitesi, Sağlık Bilimleri Enstitüsü, Hemşirelik Anabilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/340082> adresinden alındı
- YAMAN AKPINAR, T. (2019). “Bağlanma Stilleri ve Affetme Düzeylerinin Evlilik Uyumuna Etkisi.” Konya: Selçuk Üniversitesi, Sosyal Bilimler Enstitüsü, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Anabilim Dalı, Aile Danışmanlığı ve Eğitimi Bilim Dalı, Yüksek Lisans Tezi. <https://acikbilim.yok.gov.tr/handle/20.500.12812/441183> adresinden alındı
- ZERENOĞLU, L. (2011). “Üniversite Öğrencilerinin Bağlanma Stilleriyle Çocukluktaki Örselenme Yaşantıları Arasındaki İlişkinin İncelenmesi.” İzmir: Dokuz Eylül Üniversitesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Anabilim Dalı, Aile Eğitimi ve Danışmanlığı Yüksek Lisans Tezi.

EKLER

EK 1

KİŞİSEL BİLGİLER FORMU

Değerli katılımcılar;

Bu çalışma çocukluk deneyimlerinin yakın ilişkiler ve sosyal atom arasındaki aracılık rolünü incelemeye yönelik nicel bir araştırmadır. Aşağıda size yöneltilen soruları içtenlikle yanıtlamanız araştırma sonuçlarının güvenilirliği ve doğruluğu açısından önemlidir. Soruların doğru ya da yanlış cevabı yoktur. Vereceğiniz bilgiler sadece araştırma için kullanılacak ve gizli tutulacaktır. Bu sebeple sorulara mümkün olduğunca samimi bir şekilde size uyan cevabı işaretleyiniz. Bu çalışmaya gönüllü katılımınız önemlidir. Lütfen her soruyu cevapladığınızdan emin olunuz. Katılımınız için teşekkür ederiz. Ek bilgi edinmek isterseniz lütfen iletişime geçiniz: Seval Seven

CİNSİYET: KADIN ERKEK

Kardeş sayısı nedir?

Tek Çocuk () 2 Kardeş () 3 Kardeş () 4 Kardeş () 5 ve daha fazla ()

Çocukluğunda ailenin durumu:

Bütün () Parçalanmış ()

Romantik partner sayısı:

Hiç romantik ilişkim olmadı () 1 () 2 () 3 () 4 ve daha fazlası ()

EK 2

ÜÇ BOYUTLU BAĞLANMA STİLLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıda sizinle ilgili ifadeler bulunmaktadır. Lütfen her bir maddeyi dikkatlice okuyunuz ve sizi en iyi tanımlayan seçeneği işaretleyiniz. Doğru ya da yanlış cevap yoktur. Sizden beklenen içtenlikle cevap vererek bilimsel bir çalışmaya yardımcı olmanız. Lütfen bütün sorularla ilgili görüşlerinizi ifade ediniz. Katkılarınız için teşekkürler.

1= Kesinlikle katılmıyorum 2= Katılmıyorum 3=Kısmen katılıyorum 4=Katılıyorum
5=Kesinlikle katılıyorum anlamına gelmektedir.

1. Karşımdaki insanlar benim kadar değerli değiller.	1	2	3	4	5
2. Birisiyle çok fazla samimi olduğumda sorun çıkabileceğinden kaygılanıyorum.	1	2	3	4	5
3. Karar alırken kimseyi önemsemem.	1	2	3	4	5
4. Sorunu olan birisini gördüğümde kendimi onun yerine koyabiliyorum.	1	2	3	4	5
5. Başkalarının benim kadar değerli olduklarını düşünmüyorum.	1	2	3	4	5
6. İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar az üzülürüm.	1	2	3	4	5
7. Ebeveynimle (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) iyi	1	2	3	4	5
8. İnsanlardan uzak duruyorum çünkü bana acı çekebilirler.	1	2	3	4	5
9. Bir sorun varsa bunun kaynağı genelde karşımdakilerin sorunlu olmasıdır.	1	2	3	4	5
10.Kendimi mutlu bir insan olarak tanımlıyorum.	1	2	3	4	5
11.Duygusal ilişki yaşadığım kişinin beni gerçekten sevmediğini düşünerek	1	2	3	4	5
12.Yalnızca kendime değer veririm.	1	2	3	4	5
13.Başkalarının üzüntülerini anlayabiliyorum.	1	2	3	4	5
14.Duygusal ilişkilerden uzak duruyorum çünkü terk edilmek istemiyorum.	1	2	3	4	5
15.İnsanların görüşleri benim için önemsizdir.	1	2	3	4	5
16.Ebeveynlerime (anne, baba veya benim bakımımı üstlenen bir başkası) genelde kırıcı sözler söylemem.	1	2	3	4	5
17.İnsanlardan ne kadar uzak durursam o kadar mutlu olurum.	1	2	3	4	5
18.Başkaları çok da umurumda değildir.	1	2	3	4	5

EK 3

ÇOCUKLUK DENEYİMLERİ ÖLÇEĞİ

Aşağıdaki durumlar bir insanın kendini ve hissettiklerini tanımlaması için kullanılan durumlardır. Lütfen tüm durumları dikkatlice okuyun ve aşağıdaki durumlarla ilgili ne hissettiğinizi ve sizi en iyi tanımlayan durumu işaretleyin. Lütfen her ifadeye mutlaka TEK yanıt veriniz ve kesinlikle BOŞ bırakmayınız. Her sorunun karşısında bulunan; **1 Bana Hiç Uygun Değil, 2 Bana Çok Az Uygun, 3 Bana Biraz Uygun 4 Bana Genellikle Uygun ve 5 Bana Tamamen Uygun** anlamına gelmektedir.

1	Çocukken sık sık evdeki diğer kişilere boyun eğmek zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
2	Çocukken anne-babamın bana ne zaman kızacağına bilemediğim için sürekli endişeli olurdum.	1	2	3	4	5
3	Çocukken nadiren düşüncelerimin önemli olduğunu hissettim.	1	2	3	4	5
4	Çocukken anne-babam sinirlenmesini önlemek için yapabilecek pek bir şeyim yoktu.	1	2	3	4	5
5	Çocukken başkalarının isteklerini yapmazsam dışlanacağımı hissederdim/düşünürdüm.	1	2	3	4	5
6	Çocukken ailede kendimi savunabileceğimi düşünürdüm/hissederdim.	1	2	3	4	5
7	Çocukken anne babamın yanında kendimi rahat ve huzurlu hissederdim.	1	2	3	4	5
8	Çocukken eğer onların istediği gibi davranmasam anne-babam beni incitebilirdi.	1	2	3	4	5
9	Çocukken kendimi ailenin diğer bireyleriyle eşit hissederdim.	1	2	3	4	5
10	Çocukken ailede kendimi önemsiz hissederdim.	1	2	3	4	5
11	Çocukken anne-babam beni ceza ve tehdit yoluyla kontrol ederlerdi.	1	2	3	4	5
12	Çocukken istemesem de diğerleriyle aynı fikirde olmak onları desteklemek zorunda kalırdım.	1	2	3	4	5
13	Çocukken incinmekten kaçınmak için anne-babamdan kaçınmam/uzak durmam gerekirdi.	1	2	3	4	5
14	Çocukken ortada görünen hiçbir sebep yokken evdeki ortam birden korkutucu olurdu.	1	2	3	4	5
15	Çocukken anne babamın güçlü ve baskıcı olduklarını düşünürdüm.	1	2	3	4	5

SOSYAL ATOM ÖLÇEĞİ
(S.A.Ö)

no:.....

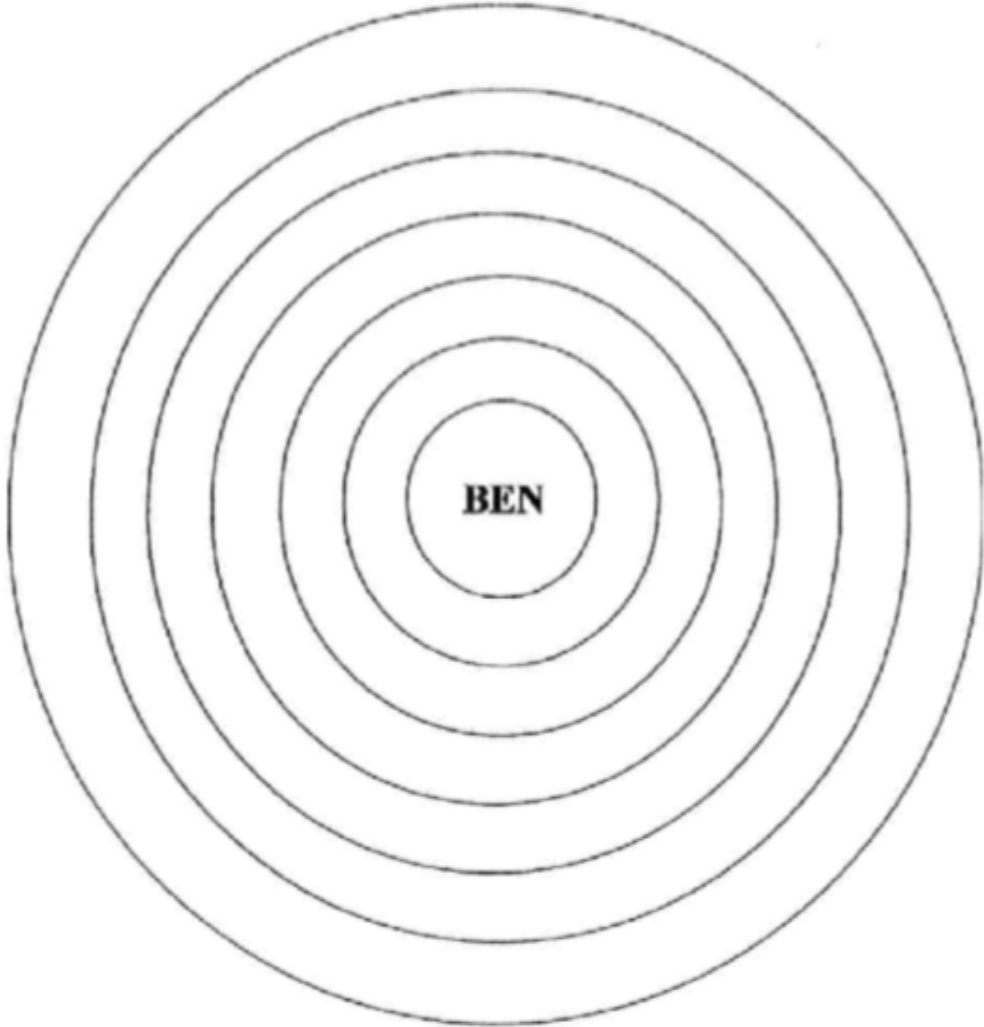
Yaşınız :	Cinsiyetiniz	Medeni Durumunuz
Öğrenim Durumu:	[] ERKEK [] KADIN	[] EVLİ [] BEKAR [] DUL [] BOŞANMIŞ
<u>TANI:</u>		

Aşağıda hayatınızda yer alabilecek insanların bir listesi verilmiştir. Lütfen bilgileri eksiksiz olarak doldurunuz. Listede olmayıp hayatınızda yer alan kişileri en sona ekleyiniz.

	SAĞ	ÖLÜ	HİÇ YOK	KAÇ ADET	YAŞI	BİLMİYORUM
ANNE						
ÜVEY ANNE						
ÜVEY BABA						
KIZ KARDEŞ						
ERKEK KARDEŞ						
EŞ (KARI/KOCA)						
ANNENİN ANNESİ						
ANNENİN BABASI						
BABANIN ANNESİ						
BABANIN BABASI						
KAYIN PEDER						
KAYIN VALİDE						
KIZ ARKADAŞ						
ERKEK ARKADAŞ						
DAYI						
HALA						
TEYZE						
AMCA						
KUZENLER						
SEVGİLİ						
YENGE						
BACANAK						
DÜNÜR						
ELTİ						
ÇOCUKLAR						
DİĞER						

SOSYALATOM ÖLÇEĞİ

Aşağıda i içe geçmiş çemberler görüyorsunuz. "BEN" yazılı çemberin içinde durduğunuzu düşününüz. **Duygusal olarak kendinize yakın hissettiğiniz** kişileri, ne ölçüde yakın hissettiğinizi dikkate alarak, en önemli olanları i çemberlerin, daha az önemli olanları ise dış çemberlerin zerine X işareti koyarak yerleştiriniz. Görmekte olduğunuz yedi çemberi de kullanabilirsiniz. Bir çemberin üzerine birden fazla kişi için X işareti koyabilirsiniz. Eğer isterseniz bazı çemberleri boş bırakabilirsiniz. Kişileri temsil eden X işaretlerinizin yanına kişinin ismini değil "kim" olduğunu (**anne, baba, eş, ocuk, kardeş, arkadaş vb.**) yazınız.

EK 5

Evrak Tarih ve Sayısı: 14.12.2023-104902

T.C.
İSTANBUL AYDIN ÜNİVERSİTESİ REKTÖRLÜĞÜ
Lisansüstü Eğitim Enstitüsü Müdürlüğü

Sayı : E-88083623-020-104902
Konu : Etik Onayı Hk.

14.12.2023

Sayın Seval SEVEN

Tez çalışmanızda kullanmak üzere yapmayı talep ettiğiniz anketiniz İstanbul Aydın Üniversitesi Eğitim Bilimleri Etik Kurul Komisyonu'nun 12.12.2023 tarihli ve 2023/12 sayılı kararıyla uygun bulunmuştur.

Bilgilerinize rica ederim

Dr.Öğr.Üyesi Mehmet Sencer GİRGİN
Müdür Yardımcısı

Bu belge, güvenli elektronik imza ile imzalanmıştır.

Belge Doğrulama Kodu : BSM42U7L1C Pin Kodu : 19052

Belge Takip Adresi : <https://www.turkiye.gov.tr/istanbul-aydin-universitesi-ebys?>

Adres : Beyoğlu Mah. İnönü Cad. No:38 Sefaköy, 34295 Küçükçekmece / İSTANBUL

Bilgi için : Tuğba SÜNNETÇİ

Ünvanı : Yürütme Kurulu Üyesi

ÖZGEÇMİŞ